Դ· ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1032 — ՇԱԲԱԹ 13 ՅՈՒՆԻՍ 1887 (Ն· Տ·) 25 ՅՈՒՆԻՍ 1887 — 4 ՇԵՎՎԱԼ 1304

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան
غلطه‌ده نورادونكيان خانده آره‌وه‌لك
غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ԾՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ· Պոլսոյ համար Տարեկան	դաշեկան արծաթ	160
» » Վեցամսեայ	» »	80
» » Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց » եւ տէրութեան Թղթատարով տարեկան	» »	240
Գաւառաց համար եւ տէրական Թղթատարով վեցամսեայ	» »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան	Ֆրանք	58
» » վեցամսեայ		26

Դուրս ղրկուած լրագրաց ծախուց ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։ Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople

Կ· ՊՈԼԻՍ, 13 ՅՈՒՆԻՍ, 1887

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԱՀՄԱՆ ԵՒ ՇՈՒԿԱ.

Քաղաքական նորութիւններէ բոլորովին զուրկ եօթնեակ մը անցուցինք, Օրուան քաղաքական խնդիրք կը մնան նոյն անլոյծ, անստոյգ եւ անդուլ հակացուցիչ վիճակին մէջ, ուր թողուցինք զայնս ի վերջ նախորդ շաբթուան։ Վերջին Թագուհւոյն Յոբելեանը բրիտանական Տէրութեան համար դէպքերու մեծագոյնն եղաւ շաբթուս մէջ, բայց քաղաքական աշխարհին համար մասնաւոր նշանակութիւն մը չունէր։ Մինչ Ռուսիոյ Կայսեր քոյրն, իւր ամուսնոյն՝ Անգլիոյ ապագայ Թագաւորին հետ՝ աշխատակցութեանց մը կը կատարէին յոբելենական արարողութեանց մէջ, Ռուսիոյ զօրքերը նոր յառաջխաղացութիւններ կ'ընէին Ասիոյ կողմէն։ «Ասիոյ կողմ» բառելով ցարդ կ'իմացուէր Կեդր. Ասիա եւ Աֆղանստան միայն, մինչ շաբթուս մէջ Մայրաքաղաքիս լրագրերուն հրատարակած քանի մը եւրոպական հեռագիրը Կարսի եւ Օսմ. Հայաստանի սահմանաց խօսքեր ըրին, ինչպէս կը յիշուի անշուշտ։ Իբր թէ հինգ Պեսարաբիայէ գումարուած ռուս զօրաբանակ մը ի մօտոյ Կարսի գաւառը պիտի ղրկուէր եղեր։ Իբր թէ Ռուսիա Օսմ. Հայաստանի սահմանաց վրայ նոր ամրութիւններ կը կառուցանէ եւ զինուորական ուրիշ տնօրինութիւններ ի գործ կը դնէ եղեր, զորս օտարազգեաց ուշադրութենէն զերծուցանելու համար, անոնց արգիլեր է՝ ի Թուրքիա տանող ռազմային ուղիներէն անցնիլ։ Այս հեռագրալուրերու կարեւորութիւն չենք տար մեք, զի անոնց ճշմարտութեան համար պատճառ մը չենք տեսներ։ Եւ իրօք, ի՞նչ շարժառիթ Ռուսիա կրնայ ունենալ՝ Թուրքիոյ դէմ զինուորական պատրաստութիւններ կատարելու համար. զի եթէ ստոյգ են այդ հեռագրալուրք, պէտք է մակաբերել թէ Չարին կառավարութիւնն հարկ կը տեսնէ պատրաստութիւններ տեսնելու դրացի Տէրութեան դէմ, որուն հետ սակայն վէճի նիւթ մը չունի սոյն միջոցիս։ Շաբթուս մէջ եկան ռուսական գործունէութեան լուրեր ուրիշ կողմերէ եւս։ Կաւկասեան բանակէն զօրաբանակ մը յեւրոպական Ռուսիա պիտի անցնի եղեր, մէկ մասը Ռումանիոյ սահմաններն երթալու, եւ միւս մասն ի Խրիմ կենալու պաշտօնով։ Ասկէ ոմանք կը մակաբերեն թէ ռուս կառավարութիւնը Պուլկարիոյ դէմ գործողութիւն մը կը պատրաստէ, ի պարագային ուր Մեծ Սոպրանիէն, որ վերջապէս պիտի գումարի եղեր, Ռուսիոյ անախորժ որոշումներու յանգի։ Բայց մեզ կ'երեւի թէ այսչափ հեռուն երթալու պէտք մը չկայ։ Տէյլի Նիւզի հեռագիր մը կը ծանուցանէր շաբթուս մէջ թէ «Կաւկասեան բանակէն զօրաբաժին մը Ռումանիոյ սահմանագլուխն (այն է Պեսարաբիա) պիտի ղրկուի»։ Տէյլի Թէլէկրաֆ մ'ալ ծանոյց շաբթուս մէջ թէ «Պեսարաբիայէն զօրաբաժին մը Կարսի գաւառը (Կաւկասիա) պիտի ղրկուի»։ Այս երկու հեռագիրը, գրեթէ նոյն միջոցին եկած, զիրար կը բացատրեն ըստ բաւականին։ Ռուսիոյ մէջ, զօրաբաժինք աջէ ձախ տեղ կը փոխեն, քաղաքական եւ ռազմագիտական ներքին պատճառներով։ Այս տեղափոխութիւնք օտար երկրաց համար նշանակութիւն մը չեն կրնար ունենալ։ Արդ, կ'երեւի թէ Ռուսիայէն ծանուցուած զինուորական վերջին շարժմունք այս կարգի տեղափոխութիւն մ'են լոկ։ Կաւկասիայէն մաս մը զօրք Պեսարաբիա պիտի երթայ, Պեսարաբիայէն ալ մաս մը զօրք կաւկասեան գաւառները պիտի երթայ. զի Կարս կաւկասեան զինուորական շրջանակին մէջ է։

Այսու ամենայնիւ, կարելի է որ Ռուսիա իւր ասիական եւ եւրոպեան սահմանաց վրայ զինուորական ցոյց մ'ընել ուզէ, ո՛չ այնչափ պատերազմելու հաստատ առաջադրութեամբ, որչափ դիւրացնելու համար քաղաքական ինչ ինչ խնդրոց լուծումը, յորս ուզածին չափ շահ ունի։ Եգիպտական խնդրոյն արդի վիճակին մէջ հականգլիական դիրք մը բռնելով, Ռուսիոյ բուն նպատակն է աֆղանեան եւ պուլկարական խնդրոց մէջ Անգլիան զիջումներու հարկադրել։ Ռուս մամուլը չի սքօղեր թէ աֆղանեան սահմանագծի բանակցութեանց մէջ դժուարութիւններ յարուցանելով, Ռուսիոյ դիտումն է ետ կեցնել Անգլիան՝ քաջալերելէ զինուորակալութիւնն եւ հակառուս ոգին վառ պահելէ Պուլկարիոյ վարիչներուն քով։ Այս մասին ուշադրութեան արժանի է Բեդերսպուրկէ Ան. Թայմսի ուղղեալ հեռագրին ծանօթութիւնը, (զոր Մշ. Օրէ... եւս արտատպած է.)

«Թայմսի Թղթակիցը կը գրէ թէ եգիպտական խնդրոյն մէջ Ռուսիոյ բռնած ընթացքն անակնկալ չէր բնաւ։ Պ. Կիրսի 1882 տարւոյ Շրջաբերականն որոշապէս կը յայտարարէր թէ եւրոպեան Ներդաշնակութենէն դուրս ո՛չ մէկ կարգադրութիւն ընդունելի կրնար լինել։

«Ռուսիա իւր կողմէ հաստատապէս «որոշած է անվթար պահել իւր իրաւունքներ, (կ'ըսէ Թղթակիցը)։ Բնականապէս աֆղանեան խնդիրը կարեւոր միջոց մ'է Ռուսիոյ ձեռքը՝ թող չտալու համար որ Անգլիա շատ յառաջ երթայ։ Բայց վերջնական «միջոցներու մասին ուրիշ տարր մ'ալ «կայ Ռուսիոյ ձեռքն, որ է իւր ռազմագիտական արդի կացութիւնը։ Կարսէ Ռուսիա կրնայ յառաջ խաղալ թէ՛ «յարեւմտեան կողմ, (Օսմ. Հայաստան), «եւ թէ դէպ յԵփրատ, (Պարսկական «Ծոց), երբ Անգլիա փորձէ Արեւելից «մէջ զօրութեան հաւասարակշռութիւնն ու գործոց վիճակը խանգարել ի վնաս Ռուսիոյ։»

Ղալաթիոյ Սակարանը շաբթուս մէջ ոգեւորեալ չէր, թէ՛ Պայրամի պատճառաւ, եւ թէ Անգլիոյ Թագուհւոյն Յոբելեանին պատճառաւ, որ ի Լոնտոն ամեն տեսակ գործոց դադարում տուաւ, երբեւ ազգային տօն բանալով։ Պայրամն երեք երկուն վերջացաւ։ Բայց Թագուհւոյն Յոբելեանի հանդէսք դեռ մէկ քանի օր պիտի տեւեն։ Հետեւապէս, քաղաքական եւ դրամական կարեւոր եղելութիւնք չեն կրնար սպասուիլ տակաւին եօթնեակ մ'եւս։ Տէրութիւնք ընդհանրապէս Մեծին Բրիտանիոյ պատկառելի Թագուհւոյն պատիւ մը կ'ուզեն ընել թերեւս, անփոփոխ թողլով առկախ խնդրոց վիճակը։ Բնական է ուրեմն որ Սակարաններու մէջ եւս աւելի կամ նուազ հանդարտութիւն տիրէ։

Օսմ. Փոխառութիւն, զոր անցեալ շաբթու թողուցինք ի 16.6, աստիճանաւէս ինկաւ 16.2, եւ հոն մնաց։

Երկաթուղւոյ անփոփոխ մնաց 33.50 ֆր.ի վրայ։

Օսմ. փոխառութեանց Ա. կարգն 24.20 ոսկւոյ եւ Բ. կարգը 15 ոսկւոյ գիներն անխախտ պահեցին։

Տախսիլէն 38.26էն ինկաւ 38.15, վերջին (յունիսի) կտրօնին հանուելէն ի վեր։ Ինչպէս յայտնի է, հատն 100 ղրուշի հանուած Տախսիլէ արժեթղթոց համար, որոց պաշտօնական քանակութիւնը 600,000 հատ է, տարեկան 6 առ 100 տոկոս եւ 4 առ 100 գլխամաս կը վճարուի, եռամսեայ 100 ական փարայի կտրօն մը հանելով։ Յունիսի կտրօնին հանուելէն առաջ, Տախսիլէի ընթացքն էր 41.10։

Թիւթիւն, որ ո՛չ տոկոս ունի ո՛չ գլխամաս, 7,000,000 ոսկւոյ չափ հանուած է, հրապարակին վրայ շաբաթէ ի շաբաթ քիչ քիչ բայց անընդհատ արժէքը կորուսանելու վրայ է։ Եօթնեկիս մէջ ալ 16.20 է ինկաւ 16.10։

Եգիպտական Միացեալ պարտուց քանակութիւնն է 60,958,240 անգլ. ոսկի։ Արժեթուղթն է մէկ ոսկի անուանական, 4 առ 100 տոկոսով, տարեկան երկու վճարմամբ, եւ այն 100 ղրուշ եօթնեկիս մէջ կը բանէր ի Ղալաթիա 82.30, նախորդ եօթնեկին գինն, մինչ ի Լոնտոն, անգլ. ոսկւով, 74 3/4 կը բանէր փոխանակ 75 ի։

Օսմ. Պանքան, որոյ 500,000 բաժնեթուղթք անուանական 20 անգլ. ոսկւոյ հանուած են, որոյ կէսը միայն վճարուած է բաժնետիրաց կողմէ, կը յարատեւէ իւր տեղը գրել մէջ, յարում 10 3/8 ոսկիէն ինկաւ 10 1/4 ի։

Բէյրութի կոչուած Օսմ. պարտամուրհակներն, 7,427,260 անգլ. ոսկւոյ քանակութեամբ, հատն 500 ֆր. ի հանուած, կ'արժեն երկու շաբաթէ ի վեր 363.75 ֆրանք։ 5% տոկոս եւ 2% գլխավճար ունին վեցամսեայ հատուցմամբ, եւ մինչեւ 1887 փետր., անուանական գումարէն 928,000 անգլ. ոսկւոյ չափ ջնջուած է, այսինքն՝ գլխամասը վճարուած։

Մաքսային պարտամուրհակներն (յերաշխաւորութիւն Օսմ. Պանքայի պահանջից եւ կառավարական մասնաւոր փոխառութեան մը,) 6,500,000 օսմ. ոսկւոյ, մէկ մի պարտամուրհակն 500 ֆր., 5% տոկոս եւ 1% գլխավճար, վեցամսեայ հատուցմամբ, այժմ կ'արժեն 304 ֆր.։

Թիւթիւնի բաժնեթուղթք, որք 33,625 հատ հանուած են, 47 օսմ. ոսկւոյ անուանական գնով, որոյ 5ը միայն վճարեալ, շաբթուս մէջ անխախտ պահեցին 307 ու կէս ղրուշի գինն, ուր հասած էին նախընթաց շաբթուն մէջ։

Սոսիէթէ Ժէնէրալ, որոյ 100,000 բաժնեթուղթք 20 անգլ. ոսկւոյ հանուած են, 6 ոսկին միայն վճարեալ, անփոփոխ մնաց 3.32 ոսկւոյ վրայ։

Քրէտի Ժէնէրալ, 75,000 բաժնեթուղթ, 22 օսմ. ոսկի անուանական գնով, վճարեալ 11 ոսկի, 7.1 ոսկիէ բարձրացաւ 7.2։

Պանք տը Քոնսթանթինոբլ, 100,000 բաժնեթուղթ, 10 անգլ. ոսկի անուանական, որոյ 6ը վճարեալ, անփոփոխ է 6 ոսկւոյ գնոյն վրայ։

Սոսիէթէ Օթօ. տը Շանժ, 60,000 բաժնեթուղթ, 10 անգլ. ոսկի անուանական գին, որոյ 5ը վճարեալ, կը մնայ 3.35 ոսկւոյ վրայ։

Ծխախոտի Ռէժիի բաժնեթուղթք, 200 հազար հատ, անուանական 500 ֆր., որոյ 250 ֆր.ը վճարեալ, թէեւ Ղալաթիոյ եւ Բարիզի Սակարաններուն մէջ ընդունուած, առեւտրոյ չեն ենթարկուիր, եւ գնահատելի արժէք մը չեն ներկայացներ։

Քրէտի Լիօնէ, 400,000 բաժնեթուղթ, 500 ֆր. անուանական, որոյ կէսը վճարեալ, կ'արժէ այժմ 566.25 ֆր.։

Օտար Տէրութեանց արժեթուղթերուն մէջ, Ֆրանսական 4 1/2 առ 100ն 108.80էն բարձրացաւ 108.95, եւ 3 առ 100ն 81էն 81.35։

Անգլիական Քոնսոլիտէն 101.1/16էն բարձրացաւ 101.9/16, եւ երէկ ինկաւ 101.1/2։

Ռուսական 1873ի փոխառութիւնն աննշան փոփոխում մը կրեց, 96 1/4ի տեղ 96.1/8 բանելով երէկ։—Իսկ Թղթադրամ Ռուբլին 9.88էն ինկաւ 9.95, օսմ. ոսկւոյ հետ բաղդատմամբ։

Օտար Սակարանաց մէջ եւս գործոց ընդհանուր դադարում մը կար շաբթուս մէջ, որով արժեթղթոց գիներն աննշան փոփոխումներ միայն կրեցին։ Անգլիոյ Պանքային շաբաթական հաշուեցոյցը նպաստաւոր էր, եւ յոյժ աժան էր դրամն . . . յեւրոպա։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ի ՀԵՐԱԹ Ըպտ-իւր-Ռահման Խանին դէմ ապստամբող զօրքը Ղըլզայիններուն մէկ գնդին կէսն էր միայն։ Պահ մը զինարանը վտանգի մէջ էր, եւ քիչ մնաց որ կառավարիչն ապստամբաց ձեռքն իյնար, որք պիտի սպաննէին զնա։ Բայց պահապան զօրքերն մնացեալ մասն հաւատարիմ մնաց էմիրական իշխանութեան, եւ ապստամբաց գրեթէ ամէնքն ալ սպաննեցան կամ ձերբակալուելով շղթայեցան։ Հերաթի զօրաց մեծագոյն մասը Ղըլզայիններու ըմբոստ ցեղին կը վերաբերի, եւ թէպէտ ապստամբութեան նոր շարժումներ տեղի չունեցան, Էմիրը Քեապուլէ զօրք կը ղրկէ՝ Հերաթի պահապան զօրքը փոխելու համար։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ. Մոսկուայէ կը հեռագրուի. «Հնդիկ Մահարաճա Տիւլիբ Սինկ տակաւին ի Մոսկուա կը բնակի, բայց իւր թիկնապահ Արոմաշ Սինկ Անգլիա գնաց։ Ասոր տեղ, Ն. Հնդիկ Բարձրութեան մերձաւորն է այժմ Թուրք էֆէնտի մը, որ ժամերս յատկապէս Կ. Պոլսէ եկած է խորհրդակցելու Հնդիկ Իշխանին հետ։ Այս նոր պարագայ եւս առաւել աճեցուց հասարակաց ուշադրութիւնը Տիւլիբ Սինկի արարքներուն վրայ։ Խօսք կայ Մեծն Բրիտանիոյ դէմ ուղղեալ ռուսօ-հնդկային, կամ ռուսօ-հնդկա-իսլամական դաշնադրութեան մը, տնօրինութեամբ Պ. Կաթկովի, որոյ մահուամբ բարեկամն եղած է Տիւլիբ Սինկ։ Ն. Բարձրութիւն վաղը պաշտօնապէս պիտի ընդունուի եղեր Մոսկուայի կուսակալ Տոլկորուքի Իշխանին կողմէ։ Ժամանակէ մ'ի վեր Բեդերսպուրկի եւ Մոսկուայի ընկերութեանց մէջ խնդիր մ'էր թէ Մահարաճան արդեօք Անգլիոյ դէմ գործա՞ծ է այնպիսի ոճիր մը, որ անոր ռուս կուսակալի մը կողմէ պաշտօնական ընդունելութիւնն անպատեհ եւ վտանգաւոր բան մը լինի։ Եթէ ստոյգ է թէ Տոլկորուքի Իշխանն որոշած է ընդունիլ զՆ. Բարձրութիւն, ուրեմն ռուս պաշտօնական աշխարհը սոյն խնդիրն որոշած է ի նպաստ Տիւլիբ Սինկի, թէեւ Հնդիկ դաշնադիր Իշխանն առիթ ձեռքէ չի փախցներ Անգլիոյ դէմ իւր թշնամական զգացումներն արտայայտելու։»

ՍԵՐՊԻԱ ԵՒ ԱՒՍՏՐԻԱ. Թայմսին Վիեննայի Թղթակիցը կը հեռագրէ.

«Աւստրիական լրագրութիւնն ու հանրային կարծիքը կը զբաղին Ռիստիչեան Նախարարութեան Սերպիոյ արտաքին յարաբերութեանց վրայ ունենալիք ազդեցութեան խնդրով. բայց բան չեն ըսեր Սերպիոյ ռուսասէր կուսակցութեան ազդեցութեան աճման վրայ, մինչ կարեւոր խնդիր մ'է թէ, ինչո՞ւ համար սերպ ժողովուրդն, որ անժխտելի օգուտներ կը վայելէր Աւստրիոյ կառավարութենէն, հիմա հակառակ դառնայ սոյն Տէրութեան։

«Այս փոփոխում համակրութեան կը վերագրի, մանաւանդ մաճառ քաղաքագիտաց կողմէ, եւ պէտք է ընդունիլ թէ ի Սերպիա համասլաւեան տարր մը կայ, որ դեր մ'ունի սոյն խնդրոյ մէջ։ Բայց ինչպէս Հապսպուրկեան Տէրութեան վերաբերեալ ամեն խնդրոց մէջ, այս սերպական խնդրոյ մէջ եւս երկու կողմեր են, աւստրական եւ մաճառական։

«Աւստրացի գլխաւոր քաղաքագէտք չեն ընդունիր թէ Սերպիոյ եւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ յարաբերութեանց պաղիլն հետեւանք եղած լինի համասլաւեան յաղթութեան մը։ «Ինչո՞ւ համար Սերպք, փոքր կուսակցութենէ մը զատ, ռուսասէր լինին, երբ իրենց ազգային կեանք անվրդով է եւ ապահով, եւ երբ Ռուսիայէն ո՛չ թէ օգուտ մը, այլ վտանգ միայն կրնան սպասել։ Կարելի՞ է մտածել որ սերպ ժողովրդեան ստուարագոյն մասն, իւր ազատասիրութեամբ եւ անկախութեան ջերմ բաղձանքով, իրօք ուզէ Չարին տիրապետութիւնը, կամ ռուսական ազդեցութեան առաւելակշռութիւնն ի Սերպիա։ Ո՛չ։ Ուրեմն, կարելի չէ որ Սերպք ռուսասէր դարձած լինին։ Բայց Սերպք, եթէ չեն անձնուէր Ռուսիոյ, կ'ատեն Աւստրիան, եւ այս ա՛յնպիսի պատճառաւ մը որ բնաւ վերաբերութիւն չունի իրենց ազգութեան հետ, այլ սերտ առնչութիւն ունի իրենց ապրուստի գլխաւոր նիւթին հետ, դուարաց վաճառականութեան հետ։

«Կը յիշուի թէ քանի մը տարիներէ հետէ Սերպերուն դուարաց վաճառականութեան դէմ ծանր արգելքներ կը յարուցանեն մաճառ իշխանութիւնք, որք իրենց դուարները սերպականներուն դէմ պաշտպանելու համար ո՛չ մէկ հնարք անտես կ'ընեն, եւ ամեն անգամ որ տեսնեն թէ Սերպք շատ դուար կը մուծանեն՝ հունգարական հրապարակներն, արգելքի տակ կը դնեն Սերպիոյ անասունները՝ առարկելով թէ համաճարակ ախտէ բռնուած են։ Սերպերուն ամենէն աւելի վնաս պատճառող միջոցներէն մին է՝ Սերպիայէն Աւստրիա ղրկուած խոզերը, փոխանակ ուղղակի Վիէննա-Նայշտատ բերելու, ոլորապտոյտ ճամբէ մը անցունելու պարտաւորութիւնն, որով մինչեւ Բէշթայի մօտ՝ ի Շթայնպրուխ՝ հարկադրեալ են ղրկել զանոնք, մէկ քանի օր մաքրանոցի ենթարկուելու։ Շթայնպրուխի այս մաքրանոցն վասն կարծեցեալ ախտաժէտ անասնոց՝ կարեւորագոյն դեր մը կը կատարէ ժամանակէ մ'ի վեր Աւստրիո-Հունգարիոյ թէ՛ ներքին եւ թէ արտաքին քաղաքականութեան մէջ։»

Ուրեմն, աւելի խոզաքաղաքական քան ռուսասիրութեամբ, Միլան Թագաւորը վերակոչած է զՊ. Ռիստիչ՝ նոր քաղաքականութեան մը հետեւելու։ Մեզ անկ է ուրեմն ամենայն հետաքրքրութեամբ դիտել այս խոզային յեղաշրջման եւրոպական աշխարհավարութեան վրայ ունենալիք ամենակարեւոր հետեւանքները։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ. Բէշթայէ կը հեռագրուի մաճառեան ընտրութեանց նկատմամբ, որոց ելքը ծանուցինք. «Ընդդիմադրաց եւ կառավարական ազատական կուսակցութեան միջեւ վէճի նիւթ եղած խնդիրք շատ որոշ չեն, եւ չափաւոր-ընդդիմադիր կուսակցութիւնն, որոյ պետն է Կոմս Ապբոնի, իրեն յատուկ հիմնադիր չունի գրեթէ։ Ընդդիմադիրներէն շատեր «Անկախ» տիտղոսն առած են, այսինքն կը պահանջեն որ Աւստրիայէն բաժնուի Հունգարիա, կամ միայն Վեհապետի անձին վրայ միութիւն լինի երկուց Տէրութեանց միջեւ։ Բայց արդէն ամեն Մաճառաց երազն է Անկախութիւն, եւ կառավարական կուսակ-

---

—)(12)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷԷ

(ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅ)

ՏԱՐՓԱՆՔ ՖԻԼԻԲԻ

Իւր հօր յարգանքն եւ սէրը, բարեկամացն եւ ընտանի սրահներու կարծիքն, իւր համբաւը, պատիւը, մանաւանդ իւր գրական ապագայն,—թերեւս եւ իւր տարփանքն,—ի վտանգի չէի՞ն այն սոսկալի խաղին մէջ որ պիտի խաղցուէր քանի մը օրէն։ Ինք այլ եւս կարող չէր դատաստան մ'ընել իւր գործին վրայ. իւր յափրացեալ ականջներուն կը հնչէր նա իբր անորոշ զանգիւն մը անհամ եւ ցուրտ։ Այդ օրը մանաւանդ թուեցաւ իրեն թէ իւր ոտանաւորք մեներգական ճառէր ողորմելի մը պէս կը հնչէին այդ ստուերամած թափուր սրահին մէջ։

Երբ իւր այս չարագուշակ տպաւորութիւնն հաղորդեց Մաքի Ժէռալի.

—Թողէ՛ք, ըսաւ դերասանուհին, թատերախաղնիդ հիանալի է . . . ձեզ նման։ Հասարակութիւնը ներկայ չէ, ա՛յն է պատճառը։

Այս խօսքերը փարատեցին նորա երկիւղները, սակայն եւս առաւել փարատեց նորա երկիւղները [illegible] աղմուկն որ գամ քան զգամ կը տարածուէր Ֆրէտէկոնտի շուրջն, զորչափ կը մերձենար ներկայացման օրը։ Այս խռովութիւն բարեգուշակ նշան մը թուեցաւ նմա։ Լրագիրք ամեն օր այս նիւթին վրայ հանրային հետաքրքրութիւնը կը վառէին կողմնակի անխորհրդապահութեամբ, երիտասարդ հեղինակին կենսագրութեամբ, նորա երկէն յիշատակութիւններ ընելով։ Կը նկարագրէին գլխաւոր վիճակները (décor); մանրամասնաբար կը խօսէին Մաքի Ժէռալի արդուզարդէն վրայ, եւ կը շնորհաւորէին Լաֆօս տնօրէնն որ նորաբոյս հեղինակ մը երեւան հանելու արժանիքն ունեցած էր եւ որ առատաձեռնութեամբ կը շռայլէր նմա իւր թատրոնին պերճ հանդերձանքը։

Այդ բոլոր շշնկոցէն խելայնոր ու արբշիռ, արդէն ուժն եւ ուրուշը գրաւեալ վերջին ժամու ուղղագրութիւններէն, ազդեցիկ լրագրապետաց մօտ ըրած ձեռնարկներէն, վերջապէս տասնակի խնդրանքներէն որք չորս կողմէն կը տեղային, Ֆիլիբ ա՛լ ժամանակ չունեցաւ մտածելու, եւ ինքզինքը բոլորովին տուաւ սպասհարին տագնապանաց եւ հաճոյից։

Մաքի Ժէռալ ինքն իսկ ենթարկուած էր այն բուռն սրտայուզութեան որով կը համակուին դերասանուհիք իրենց մեծ մարտերուն նախընթաց օրերն։ Արութեան եւ խօլ զուարթութեան յոյզեր կ'ունենար, յետոյ յանկարծ յուսահատ սրտադողեր։

—Գիտէ՞ք, ըսաւ օր մը Ֆիլիբի, երբեմն ինծ այնպէս կուգայ որ թատերախաղնիդ անիմաստ երկ մ'է։

Այս բոլոր սրտայուզութեանց մէջտեղ, վերջապէս հանդիսաւոր օրն հասաւ։—Ընդհանուր փորձ կատարուած չէր, որովհետեւ Մաքի Ժէռալ ուզած էր ներկայացման համար պահել իւր արդուզարդից բովանդակ թարմութիւնը։—Առաւօտուն, Ֆիլիբ Պաէզայի ճաշարանը գնաց հրամաններ տալ ընթրիքի մը համար որուն պիտի հրաւիրէր դերասաններն եւ դերասանուհիները ներկայացումէն յետոյ։ Յետոյ Գասդիլիոնէ փողոցը գնաց ծաղկեփունջեր ապսպրեց դերասանուհեաց համար, եւ այսպէս ուզած կերպովն ի գործ դնելէ յետոյ իւր ազնուական պարտականութիւնները, օրուան մնացեալ մասն անցուց սենեակին մէջ պտըտելով, մինչ Մաքի Ժէռալ դեռագոյն խորհրդակցութիւն մը կ'ունենար դերձակուհւոյն հետ։

Ժամն ութ չկար, երբ թատրոն գնաց, սեւ լօռիկով եւ սպիտակ փողպատով, դունատ այնքան որքան կրնայ լինիլ կենդանի էակ մը։ Թատերաբեմին վրայ ելաւ, ուր կայքը կը շողշողէր միջնադարեան ամրանոցի մը պարտիզաց մէջ, եւ ուր աշխատեցին զինք թատրոնի խնդումերես սպասաւորներն եւ հաւաքուած կանայք։ Վարագոյրին ետեւէն լսեց հանդիսականաց կուտակուած մրմունջն, որք փութանակի կը լեցնէին թատերասրահին մէջ, եւ որոց խոր շշուկն մինչեւ ոսկորները սարսռեցուց զնա։—Մաքի Ժէռալ երեւցաւ, գեղով եւ խանդով շլացուցիչ, պճնեալ իւր արքայական երկար շրջազգեստով որոյ ծիրանեփառ տառուն բռնած էր իւր սենեկապանուհին։ Դերասանուհին նմա կարկառեց ձեռքն արիաբար ժպտելով, յետոյ նշան մ'ըրաւ վերատեսչին, եւ պատրաստուեցան վարագոյրը բանալ։

Տնօրէնը Ֆիլիբի համար պահած էր հայելարան (baignoire) մը ուր երկուքն ալ պիտի բազմէին։ Երիտասարդը փութաց գնալ բանալ տալ զայն։ Դեռ նոր նստած էր, երբ թատերաբեմէն զարկին երեք սրահեալ հարուածները։ Խոր լռութիւն մը տիրեց, եւ վարագոյրը բացուեցաւ յամրաբար։

Սոսկալի վայրկեան մ'է այն։ Այդ բոպէէն սկսեալ, անուղ, անձդ, ա՛լ քեզ չեն վերաբերիր, հապա այն անտարբեր ու ծաղրածու ամբոխին որ բազմած է հոն։

Ա՛լ փախուստ, նահանջ կարելի չէ. թիթեղնաղորդ մեքենային տակն էք, եւ պէտք է որ ձեր բոլոր մարմնով անցնիք մէջէն։ Եթէ, յանկարծ ակամայ սրտամտութեամբ, անհեթեթ սխալ մը, ծաղրելի կէտ մը տեսնէք ձեր թատերախաղին մէջ,—չէք կրնար բան մը եւս առնել. եթէ յանկարծ դառնութեամբ յիշէք ընտանեկան կենաց խաղաղիկ անդորրութիւնն եւ յորդառատ անյայտութիւնը,—շատ ուշ է, եւ աշխարհիս վրայ ոչ մէկ բան կրնայ զձեզ զերծանել անմիջական ու չխնայող դատաստանէն, խանդավառութենէն կամ ծաղրէն այդ զարհուրելի ամբոխին, որ այսօր Բարիզն է ոգւոյն եւ վաղը Ֆրանսան պիտի լինի բովանդակ։

Այն ժամուն ուր Ֆիլիբ սիրտը կը տագնապէր այդ սաստիկ յուզմամբք, ուրիշ մատաղատի սիրտ մը,—հարիւր մղոն հեռու,—միեւնոյն անձկութեամբ խուճապեալ էր։ Ժանն տը Լա Ռօշ-Էռմէլի սիրտն էր այն։ Թէեւ ընտանեաց մէջ բացարձակ լռութիւն պահած էին հօրեղբօրորդւոյն գրական եւ թատերական սկզբնաւորութեան վրայ, սակայն այդ մասին տեղեկութիւն առած էր դրացիներուն կամաց թէ ակամայ թուլաբերանութենէն։ Նոյն իսկ միջոց գտած էր լրագիրներ ձեռք ձգել եւ ծածուկ գիտնալ օրն ու ժամն։ Հետեւաբար գիտէր թէ հօրեղբօրորդին, որ վրայ չէր խօսեր բնաւ եւ զոր կը պաշտէր ի թաքուն, այդ գիշեր պիտի մղէր իւր առաջին մարտը։ Շատ տեղեակ չէր թատրոնի գործոց, սակայն իւր աշխոյժ նրբամտութեամբ յստակօրէն կ'ըմբռնէր այդ առաջին փորձին կարեւորութիւնն ու վտանգներն։ Իրեն պատիւ բերող զգացմամբ մը, ջերմապէս կը փափաքէր անոր յաջողութեան, թէեւ կը հասկնար թէ այդ առաջին յաղթանակն աւելի պիտի ամրացնէր զՖիլիբ այն ճաշակաց ու տենչանաց մէջ որք զինքն հեռացուցած էին իրմէ։ Այդ մեծոգի աղջիկը մինչեւ իրիկուն կրեց իւր անձկութեանց բեռն՝ ըստ երեւոյթին պայծառ հանդարտութեամբ մը, իւր տանն զբաղմանց պարապելով։ Երեկոյին, ա՛լ չկրցաւ դիմանալ. խորհրդակից մը պէտք էր իրեն։ Ողորմութիւն բաշխելու պատրուակաւ, ծերուկ սպասաւորի մը հետ դուրս ելաւ, եւ, ատեղաց լուսով, անցաւ խաղաղիկ ծառուղիէն որ Լա Ռօշ-Էռմէլի դղեակէն գիւղը կը տանէր։ Գիւղին բերանը փոքր եկեղեցի մը կար դալարագարդ շիրիմներով. հոն մտաւ, ծունր դրաւ մութին մէջ, եւ ընդերկար աղօթեց իւր բոլոր սրտով ու բոլոր արտասուօք, հէ՛գ աղջիկն,—Ֆիլիբի համար,—եւ իրե՛ն դէմ։

Վերադառնանք ի Բարիզ։ Լաֆօս տնօրէնն եկած Ֆիլիբի քով նստած էր եւ երկուքն ալ, լուռ, ուշի ուշով կը դիտէին հանդիսականաց ամենադոյզն տպաւորութիւնները, լսելու այն սուր կարողութեամբ զոր ականջը կ'առնու համանման պարագայից մէջ։ Ֆրէտէկոնտի առաջին արարուածը լսուեցաւ առանց խանդավառութեան, սակայն առանց աննպաստ կարծեաց, եւ երբ վարագոյրին իջնելէն յետոյ, Ֆիլիբ աչքով հարցաքննեց զՊ. Լաֆօս, սա պատասխանեց.

—Հասարակութիւնը քիչ մը ցուրտ է, սակայն առաջին արարուածի մը համար շատ գոհացուցիչ է այս։

Երկրորդ արարուածին, ձախորդ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ. հասարակութիւնն ազդեցիկ ո՛չերով զսպեց վարձեալ ծափահարութեանց փորձ մը, Շիլբէրիքի մէկ մենախօսութենէն յետոյ։

—Հասարակութիւնն յամառ է, ըսաւ Լաֆօս տնօրէնը։

Յետոյ դուրս ելաւ հայելարանէն եւ ա՛լ չդարձաւ։

(Շարունակելի)

ցութիւնն ընդդիմադիրներէն կը տարբերի միայն պատեհութեան խնդրով․ Հակասեմականք կամ Հակահրէականք տկարանալու վրայ են, բայց դեռ բաւական ոյժ ունին՝ խռովութիւններ յարուցանելու համար․ Ի Պեշտի մէջ առջի օրը ծանր անկարգութիւնք ծագեցան, և զօրքերն հարկադրեցան միջամտել, կռուոյն վերջ տալու համար․ 8 անձինք սպաննեցան և 30 անձինք վիրաւորեցան. Ի Վերպօ այսօր Հակահրէականք խորտակեցին բուէարկութեան կեդրոնատեղին, և հոն ալ կռիւ տեղի ունեցաւ․ Զօրքերն, հրամատարին ապիկարութեան շնորհիւ, չկրցան բան մ՚ընել․ Ուրիշ տեղերէ ևս անկարգութիւնք կը ծանուցուին, զի ուրեք ուրեք ի Հունգարիա երեսփոխանական ընտրութիւնք երբեք հանդարտ տեղի չեն ունենար։»

Ինչպէս ընթերցողք տեղեկացան երեկուան Սուրհանդակի հեռագրերէն, Ազատականք, կամ Պ. Թիսայի Նախարարութիւնն, յաղթանակ տարած են, բայց միանգամայն 50 «Անկախք» ընտրուած են և 9 «Հակահրէականք»․ Պ. Թիսա քանի մը տեղերէ միանգամայն ընտրուած է։

ՄԻԱՑ. ՆԱՀԱՆԳՔ. Դաշնակցային կառավարութիւնը, փետր. 23 թուականաւ Խորհրդարանէն վաւերացեալ օրէնքով մը, բացարձակապէս արգիլեց ափիոնի ներմուծումն ի Միաց. Նահանգս, պատիժներ սահմանելով այս արգելքին հակառակ գործողներուն։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՅ-ՀՌՈՄԷԱԿԱՆ ՀԱՄԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հասունեան եւ Հակահասունեան պատուիրակներն երեկ նոր նիստ մ՚ըրին Քրէտի Ժէներալ դրամատան մէջ․ Վիճաբանութիւնք երեք չորս ժամ տեւեցին, բայց դարձեալ համաձայնութիւն չգոյացաւ։

Կը լսենք թէ համաձայնութիւնք կամ հայ-հռոմէական հաշտութեան երկուց մասանց միութիւնն, աւելի քան երբեք հեռի է․ զի երկրի նոյնն մէջ իսկ, մինչեւ բանակցութիւններէ ետքը, սկզբունքի խնդրոյ վրայ կարեւոր տարաձայնութիւնք երեւցած են։

Այսու ամենայնիւ, բանակցութիւնք խզուած չեն, և հաւանական է որ նոր նիստեր տեղի ունենան։

Այս առթիւ, կը փութանք շնորհակալութիւն յայտնել մայրաքաղաքիս եւրոպական կարեւորագոյն թերթին՝ Լէ-Սթէ Հէրըլտի, հայ-հռոմէական հաշտութեան խնդրոյն վրայ Աչէ-Էֆէի յօդուածներն իւր ընթերցողաց ծանօթացնելուն եւ մանաւանդ Աչէ-Էֆէի երկրորդ յօդուածին ամբողջ թարգմանութիւնն հրատարակելուն համար։

Ատրպատականի առաջնորդ Գեր. Մխիթարեան եպիսկոպոս որոշեր է Դաւրէժի մէջ հայկական տպարան մը հաստատել։

Մեզ գրում են Երեւանից, որ մայիսի 31ին, առաւօտեան 8 ժամին Երեւանից դուրս է գալու, այդտեղի առաջնորդ գեր. Գէորգ եպիսկոպոս Սուրէնեանց, ուղեւորուելով իր նոր պաշտօնատեղին՝ Աստրախան։ «Ցանկանք և լի յոյսերով սպասենք, աւելացնում է Թղթակիցը, որ Էջմիածինը կուղարկէ մեզ սրբազան Սուրէնեանցի տեղ, նոյնպէս մի արժանաւոր և գործունեայ փոխանորդ, արժանաւոր կերպով կառավարելու համար Երեւանի և Կարսի ընդարձակ և առաջնակարգ թեմը։ Պէտք է խոստովանել որ թեմիս հոգեւոր կառավարութեան մէջ հարիւրաւոր կարեւոր գործեր կան երեսի վրայ ընկած մնացած։» (Մշակ)

Միգրանոս Ուսումն. Ընկերութեան Երեսփոխանական Ժողովոյ Դիւանը կը հաղորդէ մեզ յունիս 5ի նիստին մէջ տրուած որոշումներն․

Ա.- Պաշտօնեալ երեսփոխանաց տեղ նոր ընտրութիւն կատարուելով, Երեսփոխան ընտրուեցան․

Տեարք
Վահան Հազարապետեան
Վարդան Մէնտուտեան
Սերովբէ Խոճակեան
Իգնատիոս Սարայտարեան
Տիգրան Քէլէկեան

Բ.- Ազգ. Կեդրոնական Վարչութեան վերջին հրահանգին համաձայն՝ Դիւանի կողմէ պէտք եղած դիմումները լինելէ յետոյ, ընկերութեանս Հիմնական կանոնագիրը բարեփոխուած լինելով, Ժողովը սպրուած բացատրութիւնները լսելէ վերջ գոհացուցիչ գտաւ զայնս և ընդունեց կատարուած բարեփոխութիւնքն։

Գ.- Վաւերացուց Գործ. Ժողովոյ նորընտիր հաշուակալ Վահան էֆ. Հազարապետեանի պաշտօնը։

Դ.- Շրջանաւարտ Գործ. Ժողովոյ հաշիւները քննելու համար կազմուած հաշուեքննիչ Յանձնախմբին տեղեկագիրը կարդացուելով, ընդունեց զայն՝ վիճաբանութիւնն յառաջիկայ նիստին թողլով։

ՄԱՍԻՍ
ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ՁԵՌՔԷ
ՀԱՏԸ
40 — փարա — 40

ՄԱՍԻՍ այս աւուր թիւը կը պարունակէ․

Ա. Ա.	Ազգային (Թանկ մը խօսք)
Լ. ԲԱՇԱԼԵԱՆ	«Անհետացած սերունդ մը» (Վէպ Գրիգոր էֆ. Զօհրապի)
Ա. Ա.	«Արեւելեան Մամուլ»
Յ.Մ. ՏԱՂԱՅԵԱՆ	Հայաստանի կեանք
ՀՐԱՆԴ	Զբօսանք
ՍԻՐԱՑԸ	Տաղք գլխոյն
Ա. Ա.	Մենսագրութիւն Լերմոնդովի
	Սամասարեան վարժարան

Նիրանօրեայ Հայրենիքի Ե. թիւն հրատարակուեցաւ այսօր, հետեւեալ բովանդակութեամբ․

Բացատրութիւն մը. — Առաջնորդական վիճակ. — Սկզբունքն ո՞ւր կը գտնուի. — Վտանգ կայ. — Համազգեաց վարժարան. — Փարսեղօղեան կտակի խնդիր. — Ազատամտութիւն Ամերիկացի Միսիոնարաց. — Ուղեւորութիւն. — Նորավէպ (Ի՞նչ պատմեց ինծ Գրիգոր). — Այլ և այլք. — Զբօսալիք. — Ազգային լուրեր. — Վէպ (Ժոփրրա Բնաստիքը՝ գրքի ձեւով). — Ծանուցմունք։

Իսկ Զ. թիւը, յառաջիկայ շաբաթ աւուր տօնին պատճառաւ, պիտի հրատարակուի ուրբաթ օր։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ ԵՒ ԱՍՏԻՃԱՆՔ

Պայրամի առաջին օրը Վեհ. Սուլթանն հետեւեալ պատուանշաններն ու աստիճանները շնորհեց.

Առաջին կարգի Օսմանիէ Տամատ Ֆէրիտ պէյի.

Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան՝ Ն. Վեհափառութեան սենեկապետ Մէհմէտ պէյի.

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Սպարապետի Դրան հեծելազօրաց դիւանի տնօրէն Միրլիվա Օսման փաշայի.

Երրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան օտար թղթակցութեանց դիւանի պետ Էօմէր պէյի.

Երկրորդ կարգի Մէճիտիէ՝ Ծովային միրլիվա Սելանիկլի Հասան փաշայի.

Չորրորդ կարգի Օսմանիէ և Սանիյէ Միւթեմայիզ աստիճան՝ կայս. պալատան պաշտօնեաներէն Գասըմ պէյի.

Իւմթիազ պատուանշանի ոսկի եւ արծաթ չքադրամներն՝ Արտաքին գործոց Նախարարութեան Մէքթուպճի Րեֆիգ պէյի.

Իւմթիազ պատուանշանի չքադրամն՝ Չրշանկեր զօրաց հրամանատար Չէլինիի փաշայի.

Հինգերորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ հեծելազօրաց Դ. գնդի դեղագործ Լեւոն էֆ. Տէտէեանի եւ Միհրան էֆ. Քալէմքեարեանի.

Վեհ. Սուլթանը գնդապետի աստիճան շնորհեց կայս. պալատան Նուագածուաց խումբին տեղակալ-գնդապետ Սալիհ պէյի և

Իւլայի առաջին աստիճան՝ Պետական Խորհրդոյ անդամ Րէշատ պէյի.

ԹԱԳՈՒՀՒՈՅՆ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

Վեհ. Սուլթանը երեքշաբթի օրը շնորհաւորական հեռագիր մ՚ուղղեց Անգլիոյ Թագուհւոյն, Ն. Վեհափառութեան գահակալութեան Յոբելեանին առթիւ. Այս հեռագիրը Թագուհւոյն մատուցեր է Ալի Նիզամի փաշա.

Ալի Նիզամի փաշա ընդարձակ հեռագիր մ՚ուղղելով ի կայս. պալատն, յունիս 9/21ին Յոբելեանի առթիւ Լոնտոնի մէջ կատարուած հանդէսներուն վրայ մանրամասն տեղեկութիւններ հաղորդեր է.

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Աւստրիական կառավարութիւնը Ֆրանց Եօզէֆ պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրեց Բարձր. Խայրէտտին փաշայի փեսայ և Պետական Խորհրդոյ անդամ Րէշատ պէյի.

ԵՐԷԿԻ ՍԷԼԱՄԼԸՔԸ

Սէլամլըքի արարողութիւնը սովորական շքով կատարուեցաւ երէկ Համիտիէ ճամիին մէջ. Ներկայ էին իտալական դեսպանն ու դեսպանուհին եւ այլ երեւելի օտարազգիք.

Սըր Սալար Եունկ՝ նախորդ Նախարարապետ Հայտէրապատի, Սելամլըքի հանդէսին յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ. Սըր Սալար Եունկի կ'ընկերանար անգլիական դեսպանատան առաջին թարգման Սըր Ալֆրէտ Սանտիսըն.

ՊԱՅՐԱՄԻ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Պայրամի առաջին օրը կայս. պալատը շնորհաւորութեան գնացին Հայ Հռոմէականաց Պատրիարք Ազարեան Գերապայծառ եւ Բուլղարաց Գեր. Եկզարքն. Իսկ Յունաց Ամեն. Պատրիարքն՝ Տ. Դիոնէսիոս Դ. իւր եւ Յոյն ազգին շնորհաւորութիւններն ու բարեմաղթութիւնները պարունակող ուղերձ մը ղրկեց Պատրիարքարանի գործակատար Սդավրաքի էֆէնտիի միջոցաւ որ յանձնած է զայն պալատան առաջին քարտուղար Սիւրէյա փաշայի.

Տ. Դիոնէսիոս հինգշաբթի օրը շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ Նախարարաց.

—Մէքքէի Էմիր Շէրիֆ Աւն Ռէֆիգ փաշա և բոլոր կուսակալք ու կառավարիչք ինչպէս նաև գաւառաց զանազան ազգերու պետերը Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ ուղղած են ի կայսերական պալատն.

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖԷՆՏԻ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆԻ

Եղերական դէպք մը առջի օրը վերիվայր յուզեց Այ-Ստեֆանոս խաղաղիկ գիւղը. Կարապետ էֆէնտի Սիրունեան, անդամ առեւտրական և երկրագործական նախարարութեան բարձրագոյն խորհրդոյն և պաշտօնեայ հանքաց և անտառաց ճիւղին, անձնասպան եղաւ հետեւեալ պարագայից մէջ. Կարապետ էֆէնտի, այր պարկեշտ և բազմահմուտ, պետութեան այդ ճիւղին անուանի պաշտօնատարներէն մին էր. Քանի մ՚ամիս առաջ կարծելով թէ իւր պաշտօնը ձեռքէն պիտի առնուի և որոշեալ միակ նեցուկն էր չորս ամուրի քոյրց, իրիկուն մը յուսահատութենէն իւր տան ջրհորը նետուեցաւ Այ Ստեֆանոս, Պօղոսի սրճարանին դէմ, ուր կը բնակէր. Բարեբաղդաբար քոյրերն անոր անհետացումը նշմարելով, ժամանակին հասան և ազատեցին զայն, սակայն Կարապետ էֆ. անկէ միջոցին գլխէն վիրաւորուած լինելով, այն ժամանակ զայն դարմանող բժիշկը երկիւղ յայտնած էր թէ այս բան օրին մէկը պիտի վնասէր անոր մտային վիճակին. Անկէ ի վեր ոչինչ պատահած էր սակայն, այլ միայն իրեն բնական եղող մելամաղձութիւնը կրկնապատկուած. Հետեւաբար իւր հեզ քոյրերն այլ ևս երկիւղ մը չունէին, երբ հինգշաբթի առաւօտ, ժամ 1 ին, անոնցմէ մին եղբօրը սենեակը մտնելով, անկողնոյն մէջ պառկած գտաւ զայն եւ կարծեց թէ տակաւին կը ննջէ. Սակայն ընդհատ եւ խռպոտ շնչառութիւն մը լսելով, անկողնոյն մօտեցաւ եւ փոքրիկ ըէվոլվեր մը տեսաւ եղբօրը կուրծքին վրայ. Բիչ մ՚աւելի մօտենալով, վզին եւ շապիկին վրայ արիւն նշմարեց. Աղիէկէզ ճիչեր սկսաւ արձակել որոց ձայնէն վազեցին նկան իւր քոյրը եւ դրացիք ընդ որս եւ Տր. Նաֆիլեան փաշա եւ Տր. Տիքա. Բայց ամեն դարման անօգուտ եղաւ դժբաղդաբար, վասն զի Կարապետ էֆ. ըէվոլվերի հարուածը պարպած էր բունքին ձախ կողմէն ուստից գնտակն ուղեղին մէջ մտած էր եւ անհնար եղաւ հանել զայն, շատ փոքր լինելուն պատճառաւ. Անձնասպանն հինգշաբթի ամբողջ օրը խորդաց և երեկ առաւօտ կ'ապրէր տակաւին, սակայն ամեն յոյս կորսուած է և այս պահուս մեռած լինելու է նա. Դրասեղանին վրայ գտնուեցաւ յիշատակագիր մը յորում կը յայտնէր թէ [illegible] չահագործման հաշիւները քննելու պաշտօնով Առեւտրական Նախարարութեան կողմէ կարգեալ յանձնաժողովոյն գանձապետ անուանուած լինելով, կ'երկնչէր որ իւր օտաճէն՝ Օսման՝ որուն վրայ կատարեալ վստահութիւն ունէր յառաջագոյն, մի գուցէ իւր կնիքը գործածած լինի պատրաստելու համար ստացագրեր եւ այլ պաշտօնագրեր որք յառաջիկային կրնան վնասաբեր լինել իրեն. Այս յիշատակագրոյն կցուած էին երկու թուղթեր յորս փափաք կը յայտնէր որ քննիչ մասնախումբ մ՚ընտրուի քննելու համար իւր գործառնութիւններն որք տարակոյս չպիտի թողուն իւր ուղղութեան վրայ, եւ կը հայցէր որ այս խնդիրք մատուցուի Վեհ. Սուլթանին, յարելով թէ Ն. Վեհափառութեան արդարադատութեան և բարեգթութեան կը վստահէր իւր խեղճ ընտանիքն. Այս թղթեր ինչպէս նաեւ ըէվոլվերը կնքուեցան Մաքրիքէօյի ոստիկանութեան կողմէ.

Կարապետ էֆ. Սիրունեան կայս. կառավարութեան կը ծառայէր շուրջ երեսուն տարիէ ի վեր և մին էր այն երեք հայ երիտասարդաց զորս հանգուցեալ Ալի փաշա Եւրոպա, Կրինեոնի և Հանքաց վարժարանները ղրկեց. Քաջ ագարակագէտ էր և անընդհատ ուսումնասիրութեամբ և աշխատութեամբ կ'աւելցնէր իւր մասնագիտութիւնը, կարեւոր ծառայութեամբ փոխարինելով կայս. կառավարութենէն իւր վայելած շնորհները. Ներելի է ուրեմն յուսալ որ Վեհ. Սուլթանի գթութեան և ողորմածութեան առարկայ պիտի լինին հանգուցեալին թըշուառ քոյրերը. Կարապետ էֆէնտիի գրպանէն ու գրասեղանին մէջէն ընդամէնը մէկ ոսկի և 50 փարա գտնուած են. այս է կ'ըսուի բոլոր հարստութիւնը զոր կը թողու իւր չորս քերց, որոց մին յոյժ տարիքոտ և տկար է ու միւսներն ալ աշխատելու անկարող վիճակի մէջ. (Լ. Հէրըլտ)

ԿՐԷՏԷ

Կրէտէէն առնուած նորագոյն լրոց նայելով, կուսակալ Քոսդաքի փաշա պաշտօնապէս ծանուցեր է ժողովոյն թէ ներկայ նստաշրջանի պայմանաժամը քանի օր ևս պիտի երկարաձգուի տասանորդի տրոց վարձակալութեան գործոյն ձեռնարկել կարենալու համար. Սակայն ժողովը չէ ընդուներ այս յանձնարարութիւնը.

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԲԱՆՏ

Թուրքէ հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը հաղորդէ կեդրոնական բանտին մէջ պատահած դէպքին վրայ զոր համառօտիւ պատմեցինք երեկ.

Չորեքշաբթի օրը Պոլսոյ կեդրոնական բանտին մէջ կռիւ մը ծագեցաւ ծանր պատժով բանտարկուած ոճրագործներու միջեւ ի բաւական ամուկ յարայց. Ժանտարմներու հրամանատար Մէհմէտ Ճէմալ փաշա, կեդրոնական բանտի տնօրէն Հասան էֆէնտի և օգնականը՝ Միրոնիչ էֆէնտի անմիջապէս բանտ մտնելով ջանացին խռովարար խմբեր ցրուել հանդարտութեամբ, սակայն տեսնալ զնաւ մտիկ չընելով իրենց կոչեր յարուցանեցին և բանտապահները վանեցին. Ետքը ձեռք առնուած ազդու միջոցներու շնորհիւ կռիւը պահ մը հանդարտեցաւ, սակայն ոճրագործք իրենց բանտապահները կրկին անդամ վանելով պատին վրայէն սկսան քարեր արձակել, որոց մին թեթեւապէս վիրաւորեց պատին տակ կեցող պահակ զինուոր մը.

Ոստիկանութեան նախարար Բեհճիչ պէյ անմիջապէս կեդրոն բանտ գնաց ինչպէս նաեւ կեդր. հրամանատար Արիֆ փաշա, որ մէկ քանի գումարտակ զօրք բերել տուաւ. Զինուորք սկսան հրացէն պարպել եւ երկու ոճրագործք, Սէրվանձալը Եօրկի և Պրուսալը Անաստաս, որք տասն-հինգ տարուան համար բանտարկուած են, հրացաններու հարուածէն զարնուեցան. Զինուորներէն մին վիրաւորեցաւ բանտարկելոց կողմէ նետուած հրացէնի մը գնդակէն. յետոյ չորս զինուորք եւս թեթեւապէս վիրաւորեցան. Բաւական այլ և այլ կողմերը պաշարուեցան զինուորաց կողմէ և բանտին մէջ գտնուած խառնուրդին, ուր բանտարկեալք զանազան արգելուններով կ'զրավեն, փլցուեցան. Ապատ չէ բանտարկեալք եւս խիստ հսկողութեան ներքեւ առնուեցան. Այս խառնակութեան պատճառ եղող քանի չափ ոճրագործք Սպարապետի Դրան բանտը փոխադրուեցան և մէկ մասն ալ պատ պատ բանտարկուեցան.

Ոստիկանութիւնը չէ կրցած ձեռք ձգել բանտարկելոց ձեռք գտնուած հրացէններն. Այս առթիւ բանտին ամեն կողմերը փորուելու վրայ են. Մինչեւ ցարդ հարիւրի չափ մեծ ու փոքր դաշոյններ գտնուած են, որոց մէկ մասը բանտին մէջ շինուած կ'երեւին.

Կը կարծուի թէ այս կռիւ բաւական ժամանակ առաջ պատրաստուած լինելով, գործադրութեան համար Պայրամի առաջին օրուան սպասուեր է, ըստ որում այդ օրն զինուորք և պահապանք գրաւուած լինելով, բաւական յարմար կերպով այդ տեսակ կռուոյ մը.

Ի վերեւ պատմուածէն զատ ուրիշ ցաւալի դէպք պատահած չէ. Ոստիկանութիւնն արդէն ամեն միջոց ձեռք առած է առ ի զգուշութիւն ապագային.

Զրոյցի մը նայելով այն հրացէններ, որոց մուտքն արգիլուած է, խորոված գառնուկի, հնդկահաւի և ջուրի սափորի մէջ դրուելով բանտ կը մտցուին եղեր.

* * *

Պայրամի առաջին օրը Նախորդ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշա և Բարձր. Խայրէտտին փաշա Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր մեծարանացն արժանացան.

—Սուրիոյ երկրագործական քննիչ Քըլարայի էֆէնտի միանգամայն տեղւոյն արքունի հողերու յանձնաժողովոյն անդամ անուանեցաւ եւ այս առթիւ հազար դրուշի յաւելում մ'եղաւ նորա ամսաթոշակին վրայ.

—Ըստ առաջարկութեան Սպարապետի Դրան եւ ըստ որոշման Նախարարաց Խորհրդոյ, 160,000 հազար ղրշ. յաւելում մ'եղաւ զինուորական ցամաքային երկրաչափական վարժարանի ծախուց յատկացեալ գումարին վրայ. Այս որոշման պատճառն է զինուորական նոր կազմակերպութեան տրամադրութիւնն որ ձեռնհաս եւ հմուտ սպաներ կը պահանջէ ամրաշէն և թընդանօթաձիգ զօրաց համար.

—Իզմիրէն կը գրեն [illegible] թէ վերջին շաբաթներս Ջիբլաքի և Պայանտըրի մէջտեղ կարկուտ տեղացեր է, բաղում վնաս պատճառելով արտօրէից. Սարաքէօյ, Բույաք և Գասապա ու շրջակայքն եւս վնասուեր են սաստիկ փոթորիկէ մը. Յունիս 5|17, ուրբաթ գիշեր սկսեր է անձրեւ տեղալ որուն յաջորդեր է կարկուտ որ տեւեր է քառասուն վայրկեան, ամեն ինչ քանդելով. Ապա հեղեղանման անձրեւ մը սկսեր է, քաղաքին փողոցներն ու պարտէզները գետակի փոխարկելով և շատ մը տուներ ողողելով.

—Պ. Արման Տոնոն յառաջիկայ երեքշաբթի կը մեկնի Կ. Պոլսէն՝ Փարիզ վերադառնալու համար.

—Խիվայի Խանին եղբօրորդի Իսա Գուլի Խան Պայրամի առաջին օրը Տոլմա Պահչէի պալատն հրաւիրուելով, ներկայ գտնուեր է աչքահամբոյրի արարողութեան և Վեհ. Սուլթանի մասնաւոր մեծարանաց արժանացեր է.

—Արեւելից Փարիզեան Դրամատուն անուն նորակազմ ընկերութեան առաջին նիստը յունիս 5/17 ին տեղի ունեցեր է ի Փարիզ, ընդ նախագահութեամբ երեսփոխան Պ. Ֆէլիքս Ֆօրի. Այս ընկերութիւն որոյ նպատակն է ֆրանսական վաճառականութիւնը զարգացունել եւ բարձրացունել յարեւելս, իրեն անդամակից ունի երեւելի անձնաւորութիւններ, առեւտրական ու ելեւմտական պատուաւոր տանց տնօրէններ. յիշենք, ի մէջ այլոց, Պ. Ֆէլիքս Ֆօր, օսմ. դեսպան Էսատ փաշա, Փարիզի հելլենական գաղթականութեան երեւելագոյն անդամն Պ. Ռոտոքանաքի, Պ. Պ. Սայէգ որդի եւ Տիւլուար, Լաւէ, Սէյտու, Սիէպէր եւ Ընկ., Տ. Ժօրժիատէս եւ այլն.

Պ. Պ. Ֆօրի մէկ պերճ բանախօսութենէ յետոյ, յորում ընկերութեան նպատակին հայրենասիրական հանգամանքն կը բացատրէր, խօսք առնելով Էսատ փաշա յայտնեց է թէ ինչ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ օսմանեան կայսրութեան և Ֆրանսայի միջեւ առեւտրական հաղորդակցութեանց զարգացման.

—Եգիպտոսի Համրային Պարտուց վարչութեան գերմանական պատուիրակ Պառոն տը Ռիխտոֆէն երկամսեայ արձակուրդով մայրաքաղաքս եկած է ընտանեօք.

—Յունաց Պատրիարքն հրաւիրեր է Կեսարիոյ և Քասանդրիոյ մետրապոլիտներն, որք մայրաքաղաքս կը գտնուին, իրենց վիճակը վերադառնալ մինչեւ յառաջիկայ երկուշաբթի.

—Բարէսիի կուսակալը ծանուցած է Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ Զաքի (Պեզայի գաւառակ) ինչպէս նաեւ Քուշրի (Պանտըրմայի գաւառակ) և Հաճի-Ասիլի (Կինանի գաւառակ) տարեկան առեւտրական տօնավաճառք կատարուեր են որոշեալ թուականին. Բաւական կարեւոր գործեր եղեր են և բարեկարգութիւնն ու հանրային ապահովութիւնը չեն խանգարուեր բնաւ.

—Ռուսական դեսպանատան խորհրդական Պ. Օնու Բեդրսպուրկէն մայրաքաղաքս վերադարձաւ.

—Բարձր. Խտիվին եղբայր Հասան փաշա, որ մայրաքաղաքս կը գտնուի, Պայրամի առաջին օրը Վեհ. Սուլթանի մեծարանացն արժանացաւ.

—Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ, քառասուն-վեց բանտարկեալք, որոց պատժոյն լրանալուն վեց ամիս մնացած էր, արձակուեցան Պայրամի առթիւ.

—Երեկ մայրաքաղաքս ժամանեց պապական նորընտիր նուիրակ Մոնսինեօր Պոնէթթի.

—Եվգաֆի նախարարութեան Միւֆեթթիշ անուանած է Վճռաբեկ ատեանի անդամներէն Էօմէր Հիլմի էֆէնտի.

—Աղեքսանդրիայէն երեկ մայրաքաղաքս ժամանեցին Եգիպտոսի հանգուցեալ Ֆազըլ փաշայի որդի Բրէնս Իպրահիմ փաշա և Բեդերսպուրկի ճաբոնական դեսպանն.

ՌՈՊԸՐԴ ԳՈԼԷՃ

Ռոպէրդ Գոլէճի ամավերջի հանդէսք տեղի պիտի ունենան հետեւեալ կերպիւ.

Քարոզ առ ուսումնաւարտս, վաղը, կիրակի, յունիս 26, ժամ 10. 45 ին.

Արտասանութիւնք, երեքշաբթի, յունիս 28, ժամ 4 ին.

Բանախօսութիւնք ուսումնաւարտից, չորեքշաբթի, յունիս 29, ժամ 2. 15 ին.

Բոլոր նախկին ուսումնաւարտք և բարեկամք ջերմօրէն կը հրաւիրուին.

Յունիս 29 ի հանդիսին մուտքի տոմսերը նոյն օրը պիտի տրուին Գոլէճին մէջ.

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Հռոմ, 24 յունիս

Նախարարապետ Պ. Տէբրէդիս ծանրապէս հիւանդ է.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

ԵՐԻԶԱ, 21 մայիս

Վարժարանիս Տնօրինութիւնը զեղուն սրտիւ կուգայ հրապարակաւ իւր ջերմագին շնորհակալութիւնն յայտնել՝

Առ Վսեմաշուք Տ. Տիւսար փաշա, որ ի հեռաւոր քաղաքէ կը հանդիսանայ իգական սեռի պաշտպանութեան մեծ գործոյն. այսօր շնորհիւ Վսեմաշուք Տիկնոջ, վարժարանիս մէջ վեց աղքատիկ օրիորդք կ'ուսանին յօգուտ գաւառաց.

Առ բազմարդիւն ընկերութիւնն Դպրոցասէր Տիկնանց, որ ի նպաստ գաւառաց մայրաքաղաքիդ մէջ մեծամեծ զոհողութիւնք չխնայելով՝ կը հաճի նաեւ օգնութեան ձեռն կարկառել ի գաւառս կրթութեան մեծ գործին. Դպրոցասէր Տիկնանց ընկերութիւնը շնորհած է՝ վասն վեց աղքատիկ սանուհեաց զորս կը պաշտպանէ վարժարանիս մէջ, 6 օսմ. ոսկի 1885-1886 տարեշրջանի համար, եւ 6 օսմ. ոսկի 1886-1887 տարեշրջանի համար, նուիրելով նաեւ 10 կտոր դպրոցական գրենք.

Հիմնադիր-Տնօրինուհի
ԱՐՄԱՒԵՆԻ ՍԱՀԱԿԵԱՆ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ՍԻՄՈՆ ԷՖ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

Այս անգամ փոխադրած և հաստատած է իւր գրասենեակն ի Գավաֆեան խան, թիւ 2, ի Ղալաթիա, Վօյվօտա ճատտէսի.

Պատրաստ է ստանձնել գոհացուցիչ պայմաններով՝ քաղաքային, առեւտրական, պատժական, եկեղեցական, վարչական և չէրիյի վերաբերեալ դատերու փոխանորդութիւնն, հայ. տաճկ. և գաղղ. լեզուներով օրինական խորհրդագրութիւններ և թարգմանութիւններ և հաշտական և կամ իրաւախոհական կարգադրութիւններ.

909 5—14

ԳԻՏԱԿԱՆ

Ֆօսֆադ տ'ամօնիաք. — Հրդեհի դէմ ապահովութիւն. — Իւղ և փոթորիկ. — Օրինակներ. — Պ. Բարթէլըմիի Թուաբանութիւն. — Պ. Ց. Պօյաճեանի Թուաբանութիւն. — Պ. Հ. Պէրպէրեանի Տարերք Հանրահաշ.

Պ. Պէրթըլօ, Ֆրանսայի և թերեւս աշխարհի մեծագոյն տարրագէտը՝ զարտուղելով իւր ճամբէն, անցեալները քաղաքագիտական ասպարէզին մէջ մտած էր. Այս առթիւ Փարիզի Օբէրա-Գօմիք Թատեր այրելէն քանի մը օր առաջ Խորհրդարանին մէջ խօսած ատեն ըսաւ թէ միջին հաշուով թատրոնի մը կեանքն հարիւր տարի է և միշտ այրելով կը վերջանայ. Թողունք իւր նախատեսութեան այնքան շուտ իրականացման կէտն, և յաւելունք շատերու հետ թէ թատրոն մը գրեթէ միշտ այրելու համար թատերաբեմէն կրակը կ'սկսի. Այսօր վարագոյր մ'է որ կը բռնկի, վաղը դերասանուհւոյ մը թեթեւ շրջազգեստն է.

Արդեօք կարելի չէ՞ այդ դիւրավառ նիւթերն այրելէ զերծ պահելու դիւրին միջոց մը գտնել.

Այս խնդրոյն լուծման շատեր աշխատած են, սակայն բնաւ բացարձակապէս, կատարեալ յաջողութիւն չէ գտնուած. Այսու հանդերձ, առաւել կամ նուազ զօրութեամբ զանազան կերպասները, [illegible] դժուարավառ ընելու համար կան միջոցներ. Միայն մէկ պարագայ մը կայ որ պէտք չէ ուշադրութենէ վրիպի, այն է այդ միջոցներու կիրառութեան դժուարութիւնը.

Ձեր տան մէջ ունիք ներքնհիւս վարագոյրներ, որք ամենափոքր կայծէն բոցավառ կ'ըլլան. ունիք անկողնոյ ծածկոցներ, [illegible], որք ամառնային ժժեղներէ զերծ պահելու համար են, և ըստ որում գիշերը կը գործածուին, այսինքն այն ժամուն յորում ճրագ. և լուցկի կը գործածենք՝ վառօդէ աւելի վտանգաւոր չե՞ն մի. Այս ամենը գիտէք. գիտէք նաեւ թէ շատ աղէկ բան կ'ըլլար եթէ ատոնք կարելի ըլլար այնպիսի յատկութեամբ մը օժտել որ ճրագի բոցին մերձակայութենէն շատ չվառնային. Եւ որքա՞ն աւելի աղէկ կ'ըլլար, երբ դիւրին և աժան միջոց մ'ունենայիք անմիջապէս կատարել և այսպէս վտանգներու առաջքն առնուլ.

Ըսեմ ձեզ թէ այդ միջոցը կայ և կրնաք ուրախ ըլլալ.

Ֆօսֆադ տ'ամօնիաք անունով աղ մը կայ որուն մէկ քիլօկրամը 8 կամ 9 ֆրանք է և սովորաբար կրնայ գտնուիլ դեղագործներու քով. Այս աղէն 10 0/0 ի համեմատութեամբ կը հալեցնէք ջրոյ մէջ, այսինքն 1000 կրամ ջրոյ մէջ կը դնէք 100 կրամ.

Ապա պատրաստեալ հեղուկին մէջ կը թաթխէք և կը թրջէք այն ամեն կերպասներն որք պիտի ծառայեն. Գործողութիւնն անմիջական է և յետ թրջելոյ լաւ մը կը քամէք ու կը փռէք որ չորնան.

Եթէ արդէն շինուած ու կապուած վարագոյրներ են, կ'ուզէք դժուարավառ ընել, յետ լուացքի կը թաթխէք այդ հեղուկին մէջ և անկէ վերջ կը չորցնէք. Ինչպէս որ ըսի, քառասուն կամ յիսուն ղրուշի գումար մը կը բաւէ ամբողջ սենեակ մը այսպէս հրազերծ ընելու.

Եթէ այսպէս պատրաստեալ [illegible] վարագոյրն առնէք և մօտեցնէք ճրագի մը բոցին, բոցը շօշափելով հանդերձ կը տեսնէք որ կրակ չառնուր, այլ բոցին մօտ կէտը կը սեւնայ, կը խանձի, ածուխ կը դառնայ և վերջապէս կը ծակի. Բովի մասերը բոլորովին զերծ են այրելէ և կը մնան ինչ որ են.

Կը տեսնէք որ փորձը դիւրին է, գործողութիւնը դիւրամատչելի թէ գնով և թէ աշխատութեամբ, և այլ ևս ոչինչ կը մնայ ընել բայց եթէ խօսքը լմնցնել.

Միայն թէ չմոռնամ ըսելու որ այս կերպով պատրաստեալ կերպասները փոքր անպատեհութիւն մը ունին, այն է դիւրաւ և շուտով աղտոտիլ. վարագոյրներն ընդ փոյթ կը փոխուին և լուացքն հաճախակի անհրաժեշտ կ'ըլլայ.

* * *

Հուր և ջուր, ահա երկու մեծագոյն բարիքներն և ահա երկու մեծագոյն պատուհասներն զորս բնութիւնն մարդու նուիրած է. Վերը խօսեցանք հրոյ վնասուց դէմ մաքառելու մասին, հիմա պիտի խօսինք ջրոյ վնասուց դէմ մարդու մենամարտին վրայ.

Ջրոյ վտանգները շատ և հին են ըսկսելով Նոյ նահապետէն, սակայն ամենէն ահաւորն, ամենէն աւելի սոսկում ազդող ջրային պատուհասից մէջ ծովային փոթորիկներն են. այս ապացուցութեան չէ կարօտ։

Իսկ եթէ գամ ձեզ ըսել թէ ահեղ փոթորկի ատեն ովկիանոսին մէջ տեղն էք և ոչ ցամաք կ'երեւի ոչ յոյս փրկութեան՝ այն ատեն կարող էք ծովու ալիքներն հանդարտեցնել և հարթ հաւասար աւազանի ջրոյն վերածել՝ կարծեմ թէ այս ապացուցութեան կարօտ է։

Այսու հանդերձ խօսիմ։

Շատ ժամանակէ ի վեր գիտենք որ եթէ կամաւ կամ ակամայ իւղ թափենք ծովու վրայ, իւղը չէ թէ միայն իւր ծանօթ բնաւորութեամբ ծովուն երեսը կ'ելլէ և չխառնուիր, այլ նաեւ կը տարածուի, կը ջնջէ ալիքներն, հայելւոյ նման կը շտկէ նորա մակերեւոյթն և թոյլ կուտայ ջրոյն յատակը տեսնելու, եթէ սա շատ խոր չէ։

Մի քանի տարիէ ի վեր գիտուններու ծանօթութեամբ և ծովային բարձրագոյն սպայից միջնորդութեամբ փորձեր տեղի ունեցան, թէ Անգլիացւոց կողմանէ և թէ Ֆրանսացւոց կողմանէ, իւղին այս յատկութիւնը փոթորկի ատեն գործածելու համար, ի փրկութիւն նաւուց։ Այս անգամ պաշտօնական տեղեկութիւններ հասան Վաշինկթընի ծովային գրասենեկի կողմանէ, ի մասին երկու հարիւր տեղեկագրոց որք կը ճառէին Անգլիոյ և Ամերիկոյ զանազան նաւահանգստաց ինչպէս նաեւ բաց ովկիանին մէջ տեղի ունեցած փորձերը։

Փոխ-Ծովակալ Քլունէ, Ֆրանսայի մէջ այս ամենն ուսումնասիրեց և առաջարկեց ընդունիլ ինքնապաշտպանութեան այս նոր միջոցն ընդդէմ Պոսիդոնի ցասմանց։

Նախ ըսեմ թէ ինչպէս կ'ըլլայ։ Ենթադրենք թէ Ովկիանոսին մէջ շոգենաւով կը ճամբորդենք։ Կ'առնենք առագաստի կտաւէն և կը շինենք տոպրակներ 10 լիտր պարունակութեամբ։ Մէջը խծուծ կը թըլմենք և վրան իւղ կը թափենք կը ծծէ, մինչեւ որ յագենայ։ Այս տոպրակներուն տակէն հաստ ասեղի հատուածներով ծակեր կը բանանք, ուստի իւղն տակաւ առ տակաւ հոսի, կամ լաւ եւս կաթէ, և երբ հովը ետեւէն կը փչէ ու փոթորկալից է օդը, կը կախեն այս տոպրակներէն զոյգ մը նաւուն առաջակողմն, անդ՝ ուր խարիսխները վեր առնուած են, մին աջակողմն և միւսը ձախակողմն։

Այն ատեն կը կարծէ՞ք թէ ո՛րպիսի հրաշիւք իմն ծովն հանդարտած է բոլորովին նաւուն շուրջը։ Իւղը կաթելով կաթելով, արագութեամբ կը տարածուի նաւու շուրջն և հարթ մակերեւոյթ մը կը կազմէ ուր ալիք չկայ։ Կը տեսնէք կատաղի ալիքներ որք հեռուէն կուգան և լեռներու պէս կը շրջապատեն զձեզ, սակայն իւղի նուրբ խաւն զանոնք կը կեցնէ, ու կը խոնարհին, կը միանան, կը բաւականանան իւղապատ նաւուն ներքեւ մտնելով առ առաւելն քիչ մը վեր առնուլ զնա։ Նաւն եթէ շարունակէ իւր ճամբան, իւղէ հետք մը կը թողու, հետք՝ որ ցվերջ անթափանցելի կը մնայ, և որ կը նմանի խճուղւոյ մը ընդմէջ ձորերու և բլուրներու . . .

Կարծեմ թէ հաւատալնիդ չգար այս ամենուն. սակայն ճշմարիտ է. օրինակները շատ են, և մի քանին պատմեմ։

«Շթօքօլմ-Ջիթ»ի նաւը Պոսթօնէն ի Լոնտրա եկած ատեն սարսափելի փոթորկի մը կը բռնուի, արեւմտեան հովմով։ Նաւը խիստ բեռնաւորեալ, մինչեւ վերին գծերը ջրոյ մէջ իջած էր և ի վերայ այոր 200 կովեր վերը դիզուած կը դժուարացնէին գործողութիւնները։ Սովորութիւն է որ փոթորկի սաստկութեան ատեն նաւը կը կեցնեն և կը սպասեն ; ինչու որ յառաջխաղացութիւնը վտանգաւոր է։ Սակայն նաւապետն անկարելի դատեց զայս, ինչու որ այդ կենդանիները պիտի կորնչէին, փախուստ տալ, դարձեալ անկարելի. զի նաւը դարձնել հարկ էր։

Նաւապետը մտածեց իւղ գործածել. Թէ՛ յառաջակողմն և թէ՛ միջին կողմը վերոյիշեալ իւղածուծ տոպրակներէն կախուեցան։ Ազդեցութիւնը վայրկենական եղաւ։ Այդ փրփրալից ալիքներն աներեւութացան նաւուն շուրջն և անմեղ օրօրում մը յաջորդեց. 170 մղոն փոթորկին առջեւէն նաւը ճամբորդեց և ոչ մի կաթիլ ջուր ներս կրցաւ թափանցել։

Երկրորդ օրինակ. Նէէմիա-Ժիպսըն նաւուն նաւապետը Պէյլի՝ [illegible] մը հանդիպեցաւ որ ետեւէն կը մտնէր և կը սաստկանար հետզհետէ, զինքը հալածելով. 2.50 լիտրի չափ իւղ, այսպէս լցկին տոպրակներու մէջ նաւուն յառաջակողմը կախելով, յանկարծ հանդարտեցուց ալիքը. նաւուն շուրջն ըսպառուած արդիւնքն յառաջ բերելով. «Մեծ ալիքները նաւուն հետեւած ճամբուն վրայ կը յարձակէին իրենց փրփրալից գագաթներովն որք նաւէն աւելի բարձր և յոյժ վտանգաւոր են, իւղին շիտակ դաշտին հասնելով անմիջապէս կ'աներեւութանային, կը խոնարհէին նորա ներքեւ, և նաւուն տակը մտնելով մեղմաբար կը շարժէին զնա։»

Այսպէս 81 հատ պատմութիւն կայ, որք եթէ այսպէս համառօտուին, դարձեալ շատ երկար են։ Կրնաք սակայն վստահ լինիլ թէ ամենքն ալ ճշմարիտ են և երբ նաւապետները կը վկայեն, թերահաւատութեան պէտք չմնար։

Սակայն բնագիտական տեսակէտով, եթէ զարմանալի բան մը կայ, այն է, այդ իւղին [illegible] ազդեցութիւնն որ միշտ յիշատակուած է, և նորա քանակութեան նուազութիւնը։ Մի՛ կարծէք թէ մեծ տակառներով իւղ և ահագին ծախք հարկ է փոթորիկէ մը վերպրելու համար։ Ինչպէս որ երկրորդ օրինակէն տեսաք, 2 կամ 3 լիտր իւղ բաւեց այդ նաւուն։ 17 նաւեր, միջին հաշուով, փոթորիկէ ազատելու համար 1.83 լիտր իւղ թափած են 1 ժամու մէջ. չնչի՛ն ծախք կեանքեր ու հարստութիւններ փրկելու համար։

Եթէ ենթադրենք թէ շոգենաւ մը 10 մղոն կ'երթայ մէկ ժամու մէջ, հովն ետեւէն ըլլալով, (18520 մեթր) և եթէ երկու կողմէն 10 մեթր տարածութեամբ իւղ կը թափէ՝ երեւակայեցէք անգամ մը որքա՞ն նուրբ խաւ մը կը կազմէ այդ իւղն ջրոյ երես։ Ամիրալ Քլունէ հաշուեր է թէ մէկ հազարորդամիլիմեթրին 1/50000րդ մասն է այդ խաւին հաստատութիւնը, թանձրութիւն որ անկարելի է մեզ հասկնալ։ Եւ սակայն, այդքան նուրբ կեղեւը կարող է ահագին ալեաց վրայ ձեւի փոփոխութիւն յառաջ բերել։

Բնութեան օրէնքներն այնպէս են, որ անհասանելի կը թուին, նա մանաւանդ երբ մեզ ծանօթ են։ Ինչո՞ւ Քսէրքսէս ծովը շղթայակապ խարազանել կուտար. քիչ մը իւղ թափեր, աւելի օգտակար էր և աւելի ազդու։

* *

Անցեալները զոյգ մը երկրաչափութեան դասագրոց վրայ խօսեցայ, մին Վենետկոյ Մխիթարեանց հրատարակութիւն, միւսն Պ. Հազարապետեանի։ Այս անգամ երկու նոր դասագրքեր կ'առնեմ, մին թուաբանութեան եւ միւսն հանրահաշուոյ։

Ուրախութիւնս մեծ է, ինչու որ մէկ տարւոյ մէջ տակաւին կէսն չհասած չորս հատ չափական գիտութեանց վրայ դասագրքեր տեսնել սովորական բան մը չէ։

Պ. Գարթալեանի Թուաբանութիւնը պարզապէս գործնական է։ Եւ ոչ մի տեսական մաս կը պարունակէ եւ մինչեւ ցարդ մեր վարժարանաց մէջ տրուած թուաբանութեան դասախօսութեանց ամենայն ճշդութեամբ կը համապատասխանէ։ Գինն աժան է եւ տպագրութիւնը մաքուր։ Առատ թըւով խնդիրներ ամեն մասանց վրայ աշակերտը կը վարժեցնեն եւ դասատուին գործը կը դիւրացնեն։ Շատ գոհ եմ տեսնելով թէ այս դասագրոց հեղինակները, եւ մանաւանդ Պ. Գարթալեան, թէրեւս եւրոպական լեզուաւ հրատարակեալներէն օրինակ առնելով չէ յափշտակուած իւր գիտութիւնը ցոյց տալու անդիմադրելի հաճոյքէն եւ աւելորդ գլուխներով չէ խճողած իւր առաջին ձեռնարկը։ Օգտակարը եւ կարեւորը. ահա այս միայն պարտի դասագրոյ հեղինակ մը և ոչ թէ ամեն խորշերու մէջ փնտռել ու հաւաքել ինչ որ մարդ չգործածեր, ինչ որ գիտնան աւելորդ է հատորներ լեցնելու եւ ընդարձակ թուաբանութիւն մը գրելու համար։

Բայց ի՛նչ օգուտ, քիչ մը հապճեպով շինուած, եւ դրամական նկատողութեամբ ալ քիչ մը պլպլեալ մի միայն [illegible] ունինք ցարդ։ Տակաւին չկայ այն թուաբանութիւնը զոր ես կը սիրեմ, այն տեսական թուաբանութիւնն որ բուն, ճշմարիտ թուաբանութիւնն է և որ աշակերտին միտքը կը սրէ, տրամաբանել կ'ուսուցանէ եւ կը պատրաստէ չափական գիտութեանց յաջորդ մասերուն որոց հայազգի ուսանողաց մէջ դժբաղդաբար նախապատրաստութիւն կը պակսի։

Այս այն թուաբանութիւնն է զոր Յ. Պօյաճեան էֆէնտի կը դասախօսէ Ազգային կեդրոնական վարժարանին մէջ. Սակայն ի՛նչ օգուտ, դասագիրքը չէ տպագրուած և մի միայն վիմագրեալ, ըստ վարժարանին օրինաց աշակերտաց կը տրուի։ Ո՞ւր էր թէ հայ նախակրթարանաց մէջ ուսանող աշակերտք այժմէն յաջողէին, այդ վիմագրեալ տետրերն ի ձեռին ունենալով, պատրաստուիլ որքան որ կարելի է, եթէ կ'ուզեն թէ՛ ի կեդրոնական վարժարան և թէ որ և իցէ օտարազգի վարժարան մտած ատեննին անառիկ բերդի պէս դիմացնին կարգուն չտեսնել չափական գիտութեանց այնքան գեղեցիկ և սակայն շատերու համար այնքան անախորժ ուսումը։

Ո՞ւր էր թէ Յ. Պօյաճեան էֆէնտի հաճէր այդ դասագիրքը տալ տպագրութեան և այսու մեծ ծառայութիւն պիտի մատուցանէր ազգին։

Գալով Պ. Գարթալեանի դասագըրքին, ինչպէս որ ըսի այս պարզապէս գործնական թուաբանութիւն մ'է որ ունի արժանիք։ Համեստ գործ համեստ հեղինակի որ շատ կարօտ է քաջալերութեան։

Արդարեւ, դուք ալ եթէ մեզ նման մօտէն տեսնէք այս երիտասարդ հեղինակաց կրած նեղութիւններն իրենց աշխատութիւններն ի լոյս ընծայելու համար, չէ թէ միայն քաջալերելու մեծ փափագ այլ մինչեւ ջերմ համակրութիւն կ'զգաք։ Մեր մէջ չկան հրատարակիչք որք հեղինակէն ձեռագիրը գնեն, և և միայն հեղինակութեան հոգն թողուն իւր վրայ. արդէն անծանօթ երիտասարդաց համար ձեռագիրը ձրի անգամ ընդունող չկայ։ Հետեւաբար, հեղինակը պարտի աշխատիլ խմբագրութեան, աշխատիլ մաքուրն օրինակելու, աշխատիլ փորձերու սրբագրութեան, աշխատիլ ամեն բանի, սակարկել թղթավաճառին հետ, սակարկել տպարանին հետ, սակարկել կազմարարին հետ, համրել, ճշդել. միայն մաքինան դարձնելն և գրքերն ուսն առնլով կրելն ու ցրուելն կը մնայ. և թերեւս այս վերջինն ալ ընողներ կան, առանց մոռնալու ծախուց գումարն հայթայթելու համար թափուած քրտինքները։

Այս կարգէն կրնայ եւս համարուիլ Պ. Համբարձում Պէրպէրեան որ Տարերք Հանրահաշւոյ յօրինած է և հրատարակած Զարդարեան տպարանէն։

Պ. Համբարձում Պէրպէրեան, այն երիտասարդն է որ Պէրպէրեան վարժարանի ուսումնաւարտներէն, հինգ վեց տարի առաջ Մուշ առաքեցաւ, Միացեալ Ընկերութեանց վարժարանին մէջ այս ճիւղին վրայ դասախօսելու համար։ Միացեալ ընկերութեան Մշոյ վարժարանը լաւագոյնն եղած է սոյն ընկերութեան վարժարանաց, առանց հաշուելու հանգուցեալ Վարժապետանոցն Վանայ, ուր դասախօսած էր Թադէոսեան էֆէնտի, մեր ազնուագոյն բարեկամաց մին։

Եթէ ըսեմ թէ Մշոյ վարժարանին փայլը Պ. Պէրպէրեանի եւ իւր նման դասատուաց խմբին պարտինք՝ այսքանը կը բաւէ հասկցնելու համար թէ Հանրահաշւոյ Տարերց հեղինակը զուրկ չէ դասախօսութեան փորձառութենէ։

Այս դասագիրքն սկսելով հանրահաշւոյ նախնական գիտելիքներէ, կ'երթայ մինչեւ երկրորդ աստիճանի հաւասարութիւնները, զորս կը բացատրէ և որոց գործածութիւնները, այսինքն Ցառաջատուութիւնք, Նշանակք, Բաղադրեալ տոկոսք, Տարեւորութիւնք, Պարտավճարք, ըստ բաւականին կ'ուսուցանէ։

Ցաւալի է թէ Պ. Պէրպէրեան Ֆրանսերէն դասագրոց հետեւած է, այն դասագրոց որք Ֆրանսայի երկրորդական կրթութեան պաշտօնական ծրագրոց հետեւած են։ Ըստ իս այսպէս լինելն առաւելութիւն մ'է, ինչու որ աղոնց մէջ աւելորդ եւ անմիջական պէտք և գործածութիւն չունեցող բաները ջնջուած են։ Լաւագոյն կը համարիմ որ աշակերտք բան մը պակաս սովրին և սակայն մնացեալը լաւ սովրին քան բազմաթիւ գործածութիւններ և ամենքը թերի կամ հարեւանցի։

Հանրահաշիւը կամ ալճէպրան այն ուսումն է որ [illegible]։ Տեղը չէ դժբաղդաբար որ ընդարձակօրէն խօսիմ՝ այս մասին, սակայն մի՛ կարծէք որ շատ թեթեւ գաղափար մ'է այս։ Ոմանք կրնան մտածել թէ առանց ալճէպրա գիտնալու հանգիստ և երջանիկ կ'ապրին։ Գաղափար մ'է այս։ Սակայն երբ իրենց բացատրե՞նք թէ շատ անգամ առանց գիտնալու [illegible] կ'ընեն, շատ անգամ ալ հանրահաշուով երկու բառով գտնուելիք գործածական խնդրոյ մը վրայ ժամերով աշխատողներ տեսած եմ։ Տեսած եմ մի քանի անգամներ որ բաղադրեալ տոկոսի հաշուոյ մը . . . . Բայց խօսքերնիս Պ. Պէրպէրեանի Հանրահաշւոյն վրայ էր, ([illegible] չըսենք, անունը մեծ է)։ Առէ՛ք սոյն դասագիրքն որ լաւ է և պարզ, բացատրութիւններն յստակ, խնդիրներն առատ, տպագրութիւնը լաւ և գինը չափաւոր։

Յ. ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 30 մայիս

Կրակներու շաբաթն ենք. ամեն գիշեր սարսափելի հրդեհներու լուրեր կուգան։ Ապահովութեան ընկերութիւններու գործին կուգայ այս։ Փարիզի թատրոնի այրիլն շաբթուս մէջ մեծ իրարանցում մը յառաջ բերաւ, և տեղական թատրոններու դերասանք գրեթէ պարապ շէնքերու մէջ կը խաղան։

Վերջին հրդեհն տեղի ունեցաւ Նիւ Եորքի 34րդ փողոցի մէջ ուր հանրակառաց մեծ կայարան մը կայ։ Կրակը կէս գիշերի ատենները սոյն շէնքէն սկսեցաւ և սաստիկ հովի մը միջոցաւ կրցաւ ցատքել ընդարձակ փողոցի մը վրայէն ու մոխիր դարձնել շատ մը տուներ ու մետաքսի գործարանի մը մէկ մասն, որոյ գործաւորաց մէջ կան տասնի չափ հայեր։ Հրոյ ճարակ եղան 1200 ձիեր և շատ մը կառքեր. սոյն հանրակառաց ընկերութիւնն 800,000 տոլարի կորուստ մ'ունեցաւ որոյ կէսը ապահովագրեալ էր։ Իսկ ողջոյն վնասը կը հաշուի 1,500,000 տոլար։ Ինն տարիէ ի վեր Նիւ-Եորք այսչափ մեծ կրակ մը տեսած չունէր։ Այրած տուներու մէջ երիտասարդ հայ մը կը բնակէր որ հազիւ կարողացած է իւր կիրակնօրեայ զգեստներն ու կարգ մը թղթեր ազատել. [illegible]։

Գիտէ աշխարհ Կլատստոնի գործերն ու անունը։ Նորա յարուցած վերջի խնդիրն աւելի բրաւ զինքն Անգլիոյ ժողովրդեան մեծ մասին, իսկ շատ սիրելի ի Միացեալ Նահանգս։ Նոյն ատեններն [illegible] առաջարկեց յիշատակ մը կանգնել այդ պատուաւորին համար. եւ հանգանակութիւն մը բացաւ. քիչ ատենի մէջ 11,000 նուիրատուներէ հանգանակուեցաւ 3,332 տոլար։ Սոյն դրամ 8 ամիս առաջ յանձնուեցաւ Նիւ Եորքի Թիֆանի ընկերութեան, որ արծաթեայ արձան մը պիտի շինէր ի յիշատակ «Ի քնքշութեան»։ Նիւ Եորքի մեծագոյն արծաթագործք ուղիղ ամիս մ'աշխատելէ յետոյ վերջի շաբթուս մէջ ձեռքէ հանեցին սոյն հրաշակերտ որ յիշեալ ընկերութեան մեծ խանութին մէջ դրուած է ի տես ժողովրդեան և յառաջիկայ ամսոյ սկիզբներն Անգլիա պիտի ղրկուի։ Սոյն արծաթեայ յիշատակարանն առաջինն է իւր տեսակին մէջ, ոչ Ովկիանու միւս կողմն և ոչ այս երկրի մէջ մինչեւ ցայսօր շինուած էր հրաշակերտ մը նորա համապատասխանող։ Արուեստական տեսակէտով ալ նոյն արժանիքն ունի կ'ըսեն տեղական լրագիրք։

Արձանին բարձրութիւնն 1 1/36 եարտայ է, որոյ ամենէ վարի մասը երկայն քառակուսի մ'է. դորա վրայ կեցող ուրիշ քառակուսի կերտի մը վրայ ալ կանգնած կ'երեւի մեծ քաղաքագէտի կիսարձանն որ շատ նմանութիւն ունի բուն կենդանագրոյն։ Խորհրդաւոր արձանագրութիւնք լեցուն են։ Առանց երկար մանրամասնութեանց մտնելու, ըսեմ թէ քառակուսւոյն երեսը արձանին տակէն վար կին մը կայ որոյ մէկ ալքին մէջ գրուած է Հօմ Ռուլ և միւսին [illegible] կը դնէ օրէնսդիրն, իր ձեռքին զօրութեամբ կը դնէ օրուան գլուխը, իր ձեռքը նորա արձանի վարի կողմը դրած։

Տակաւին Իռլանտայէն խնդիր չի վերջացած հոն թագաւոր մը պատրաստուած է այդ երկրի պետն լինելու։ Վ. Ֆիցրոթրիք մէկը կ'ըսէ Շիքակօ Հէրալտ, ինքզինքն Իռլանտայի թագաւոր կը կոչէ և ունի խումբեր որոնցմով ժողովներ խօսել ընել կը փորձէ։ Այս անձ, իր ըսելուն համեմատ, Իռլանտայի թագաւորաց ցեղէն է ու իր հայրը մեռած ատեն թագի իրաւունքն իրեն թողուցած է եղեր։

Բնութիւնն ի՛նչ հոգատար մայր մ'է իւր որդւոց համար։ Կազն, որոյ պատրաստութեան համար մեծ գործարաններ կը շինուին, ի Լուիզիանա գետնէն կ'ելնէ ձրի, եւ պատրաստուած է մայր բնութեան ձեռօք։ Ներկայ ամսոյս վերջերն քանի մը մարդիկ զայս դիտելով հոր մը կ'սկսին փորել. երբ այս փոս բաւական խորունկ կ'ըլլայ, գործաւորք դուրս կ'ելլեն ու վառած աշտանակ մը կ'իջեցնեն հորի մէջ. ահագին բոց մը դուրս կը ցատքէ, երկմտելով կ'առնենայ, իսկ գործաւորք իրենց բոլոր մազերը կորսնցունելով գետին կ'իյնան [illegible]։ Գիշերն երբ վրայ կուգայ, կազի տարօրինակ լոյսը հեռուներէն կ'սկսի տեսնուիլ, ու նէ որ շատեր կառքերով կը վազեն կուգան գիւղաքաղաքի բնակիչներն հրդեհէ մը ազատելու յոյսով։ Այժմ շատ մը Ամերիկացիք կը խորհին հորեր շինել և օգտիլ բնութեան այս անփոխարինելի պարգեւէն։ Աշխատութիւնք սկսած են վերջերս։ Թուրքիոյ ժողովուրդն ալ այսպիսի գիւտեր ի՛նչ կրնայ ընել եթէ հետաքրքիր ըլլայ։ Մուսուլի և Տիարպէքիրի մէջտեղ, ճամբորդներու բամբին նայելով, անտառ լիճ մը կայ որոյ ջուրը քարիւղ է և կը գործածուի մօտակայ բնակչաց կողմանէ, միայն թէ գոյնը թուխ է և հեղուկն աղտոտ։ Ի՛նչ արգելք ունին մերայինք այդ լիճն դրամ ընելու համար աշխատութեան ձեռնարկելու։ Ու թող ըսեն տակաւին թէ Թուրքիոյ մէջ շահ չը կայ, գործ չը կայ, դրամ չը կայ. սխալ է այս. կամք չը կայ. մենք պարագաներէն օգուտ քաղել չենք գիտեր։

Ի Մէրքուէդ Ջօն Ֆլայն անուն մէկն, որ երեսուն տարի առաջ աներեւութացած էր, վերջերս գտնուած է իւր տան մէջ փակեալ. Նոյն ատենէն մինչեւ ցայսօր այս անձ փողոց ելած չունի. իւր մայրերն ու ազգականներն երկնցած են եղեր. երբ ոստիկանութիւնը բանած է զինքը, մարդը անասնոյ մը պէս կռուիլ սկսած է. իրեն հետ ինը տարիէ ի վեր ուրիշ փակեալ մ'ալ կայ եղեր նոյն տան մէջ. սոյն խենդութեան պատճառը չը գիտցուիր։ Սոյն [illegible] կը հոգար կնիկ մը որ կը բնակի նոյն տան մէջ. տունն ալ փոքր խրճիթ մ'է։

Հ. ԷԿԻՆԵԱՆ

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ԳԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Գալաթիա, 13 յունիս

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ			([illegible])	111 3/8
3 »	»	»	([illegible])	111
3 »	Բարիզի	»	([illegible])	22 75
3 »	»	»	([illegible])	22 82 1/2

Օսմանեան Քոնսօլիտէ

		Դահեկան
Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ի) Սէրի		16 3
Պօրսայի գոցուելէն վերջը	»	16 3
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուելու	»	16 3
Բարձրագոյն գին	»	16
Նուազագոյն »	»	16
Կէս օրին	»	16

ԽՈՒԹԻԳՐԱԺԸ ՏԱՒԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	38 18
Այս առաւօտ	38 18
Կէս օր	38 18

ԸՆԹԱՑՔ [illegible]

փոխառութիւն 1858) » 1862)	Ա	Սէրի	24 20
» 1860) » 1863) » 1872)	Բ	»	15
» 1865) » 1869) » 1873)	Գ	»	0· 16 3

Խնտիփիէ Եգիպտական
(Գործ չը կայ)

Երէկ երեկոյ գոցուելու	(Գ. Կ.)	— —
Այս առաւօտ բացուելու		— —
Կէս օրին		— —

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ Ժէնէրալ	Անգլ. Լր.	3 34
Քրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. »	7 2
Պանք տը Գօնս.	»	6
Սօս. Համէ է Փոլէօր	»	3 35
[illegible]	»	307 1/2
Պօլսոյ Երկաթուղի	Փր.	33 50
Օսմանեան ու Բէլժիքեան	»	—
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի	»	85

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	88 18
Անգլիական ոսկի	»	110 38
Բոլ Իմփէրիալ	»	90 15
Ֆլորին	»	51 20
Ռուպլի թղթադրամ	»	9 96
» արծաթ	»	74
Ֆիօրին	»	— —
Մէճ. արծ. ([illegible])	»	108 7
Վիեննայ	»	102 30
Հինգնոց	»	102 30
[illegible]	»	97 10
[illegible]	»	16 5

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 24 Յունիս, ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. Քոնսօլիտէ			101 1/2
Օսմ. »	Սէրի Գ.	բացուելու	14 9/16
» »	»	գոցուելու	14 9/16
» »	»	Ա.	23 1/2
» »	»	Բ.	15
» »	»	Գ.	14 1/2
Օթօման 1871			76 1/4
փոխառութիւն 1877			88 1/4
Պանք Օթօման			10 1/4
Ռուսական փոխառ. 1873			96 3/8
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)			74 5/8
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)			97 3/4
Տայրա Սանիէ			71 5/8
Տօմէնիալ (փոխառ. Ռօչիլտ)			95 1/2
Հունգարական պարտաթուղթ 4 %			— —
փոխանակութիւն Բարիզի վրայ			25 386

Վիեննա, 24 Յունիս, ժամ 4 երեկոյ

փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	126 75
Օսմանեան երկաթուղի	16 20

Բարիզ, 24 Յունիս, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 %			108 95
» 3 %			81 35
Օսմանեան քոնսօլիտէ Սէրի Գ.		բացուելու	14 67 1/2
»	»	գոցուելու	14 70
»	»	» Բ.	14 75
»	»	» Գ.	14 60
Օսմանեան երկաթուղի			32 75
» [illegible] բաժնեթուղթ			— —
Պանք Օթօման			508 75
Գրէտի Լիոնէ			566 25
» Ֆոնսիէ			1382 50
[illegible] Լիոնի			— —
Սուէզի ջրանցք			2022 50
Ռուսական 5 % 1877 ի			102 7/8
Իտալական Ռանթ			99 90
Եգիպտական միացեալ			378 75
Սպանիական (արտաքին)			67 5/8
Բրիօրիթէ Թիւրք			362 50
5 % Հելլէնական			372 50
Չէք Լոնտրայի վրայ			25 23

Հրատարակուեցաւ «ՀՆՉԱԿ»ի Գ. շրջանի յաւելուածն «Երկու Ախոյեաններ» կատակերգութիւնը։ Ձեռքէ կը ծախուի 3 ղրուշի, իսկ բաժանորդաց ձրի կը տրուի։

ԳՐԱՏՈՒՆ Գ. ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան Համամ փողոց 14

Պատիւ ունի ծանուցանել թէ Ազգային վարժարանաց մէջ իբր ՄՐՑԱՆԱԿ տրուելու համար մասնաւորապէս հրատարակած է գեղեցիկ հատոր մը, ԵՐԵՒԵԼԻ ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆՔ, որ հաւաքածոյ մ'է կարգ մը մեծ մարդոց մանկութեան և նշանաւոր մանկանց պատմութեան, 200 էջերով, ընտիր թղթի վրայ, մաքուր տպագրութեամբ, 25 մեծ պատկերներով. գինն է 7 ղրշ.

Գրատունս պատրաստած է նաեւ ՄՐՑԱՆԱԿԻ համար մասնաւոր հաւաքածոյ մը հետեւեալ գրքերէ.

	ղրշ.
Բուրաստան.—1 տարեկան	40
Դիւցազունք Ասիոյ.—Թիասանի	15
Երեւելի Մանկութիւնք.—Տիկ. Գօլէ	7
Հերման և Դորոթէա.—Կէօթէ	10
Ծաղիկ.—Ա. Պէշիկթաշլեան 2 հատոր	12
Մարգարիտ Արքայ.—Հայրիկ	5
Մանկիկ և իրք.—Ռ. Յ. Պէրպէրեան	12
Մեր երկրաւոր բնակարան.	5
Ցաւալի կորուստ, Թրգմ. Տիկ. Մամ.	8
Շողեր ու ցողեր.—Ա. Փանոսեան	10

Սոյն գրքերն Գրատունս կրնայ հայթայթել լաթակազմ, ոսկեզօծ ևն և այլ գներով։

Շատ գնողաց զոհացուցիչ զեղչ։

511 4

ԱՄԵՆՈՒՐԵՔ ՀԱՅՑՈՒՑԷՔ
Ս. ԺՈՐԺԻ ՌՈՄԸ
ՃԱՇԱԿԵՑԷՔ ԵՒ ԲԱՂԴԱՏԵՑԷՔ
696

ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
Երկու Հատոր
Բաղկացեալ 800 երեսներէ
Հանդերձ [illegible] 23 [illegible]

ՀԵՂԻՆԱԿ
ՍԻՄՈՆ ՄԻՔԱՅԷԼԵԱՆ

Հռչակաւոր թուաբան հանգուցեալ Սիմոն էֆ. Միքայէլեանի սոյն դասագիրքը կը պարունակէ ընդարձակ թուաբանութեան մը վերաբերեալ ամէն գործողութիւններէն զատ նաեւ բոլոր ազգաց չափերուն և կշիռներուն բաղդատական ցանկերն, անսխալ և [illegible] հաշուեմթացներ, նշանակաց տախտակներ, երկրաչափական գործնական մաս մը, տեսակարար ծանրութեանց ախտակներ և այս ամենուն վրայ գործնական հազարաւոր խնդիրներ, այնպէս որ չը կայ թուաբանական խնդիր մը որ մարդ չը գտնէ այս թուաբանութեան մէջ։

Սոյն Թուաբանութիւնն, որ իւր [illegible] 16 Ֆրանքի կը վաճառուէր, այժմ մեր Գրատան կողմէ ի վաճառ հանուած է երկու հատորը քսան դահեկանի։ Երկրորդ հատորն առանձին 7 դահեկան։

Գ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ
Կ. Պոլիս, Ակօբեան խան թիւ 13
918 3—10

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ԱԶԳԱՅԻՆ 5 % ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ 1860Ի
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ 1887 ՕԳՈՍՏՈՍ 2ԻՆ

Այս կարեւոր փոխառութեան յառաջիկայ վիճակահանութիւնը տեղի պիտի ունենայ 1887 օգոստոս 2ին ըստ [illegible] և [illegible] Աւստրիական կառավարութեան։

Այս արժէթղթոց ընծայած շահու հաւանականութիւնը շատ մեծ է, ըստ որում այժմ մնացած 15,688 Սէրիներէն 135ը պիտի շահին 1887 օգոստոս 2ի յառաջիկայ վիճակահանութեան։ Մէն մի Սէրի կը պարունակէ 20 արժէթուղթ, այսինքն 2700 թիւ որք պիտի շահին սոյն նշանակեալ 2700 պարգեւները։ Կը բաւէ որ տոմսի մը Սէրին շահի, որով մարդ առ նուազն 500 Ֆրանք կ'առնու անմիջապէս վճարելի վիճակահանութենէն յետոյ կամ առ առաւելն 1887 Նոյեմբեր 8/20էն առաջ, անշուշտ ի փոխարէն շահող արժէթղթին։

ԿԱՐԵԼԻ Է ՇԱՀԻԼ

1	բաժին	300 000	Փիորինի,	այսինքն	600 000	Ֆրանք
1	»	50.000	»	»	100 000	»
1	»	25.000	»	»	50.000	»
2	»	10 000	»	»	20 000	»
15	»	5.000	»	»	10.000	»
30	»	1.000	»	»	2 000	»
2650	»	600	»	»	1.200	»
Ընդամենը 2700	»	1.426.000 Փրանքի արժէքով։				

Մէկ արժէթուղթին գինն է 30 Ֆրանք։ Հինգ արժէթուղթի ի միասին գինն է 140 Ֆրանք։ Մէկ արժէթղթի հինգերորդն է 10 Ֆրանք։ Հինգ արժէթղթի հինգերորդն է 45 Ֆրանք։

Արժէթղթոց խնդրանքները պէտք է փոխարժէքին հետ ղրկել, [illegible], հետեւեալ հասցէին Administration du Moniteur de la Chance Universelle Vienne, (Autriche).

Աւստրիոյ Պետութեան Պաշտօնական Օրագիրը պիտի հրատարակէ վիճակահանութեան ցուցակն և ձրիաբար պիտի ղրկուի ամեն գնորդի։

Այս փոխառութեան վիճակահանութիւնը բնաւ չեն կրնար յետաձգուիլ։

Շահերը ոսկեդրամով պիտի վճարուին շահողներուն բնակարանը։

Ամեն արժէթուղթ պարտի կրել 50 քրէյցէրի աւստրիական դրոշմաթուղթ և մեր Դրամատան կնիքը։

911 5—5

AU PANTHÉON
ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ
Բերա Մեծ Փողոց Կալաթա Սէրայի մեծ դրան դէմ թիւ 206

Գալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ, ամառուան եղանակին համար, Բարիզէ բերել առած են շրջազգեստի համար մետաքսէ և բրդէ գեղեցիկ կերպասներ, ամեն տեսակ [illegible], [illegible], [illegible], նորաձեւ ժանեակներ ևն։

Բոլոր այս ապրանքներն, որք վերջին նորաձեւութեանց կը համապատասխանեն և ընտիր տեսակէ են, խիստ աժան գներով կը վաճառուին։

Հարսանեաց օժիտ պատրաստող ընտանիքներ մեծապէս պիտի օգտուին եթէ ուղղակի Գալֆօրուլօ եղբարց վաճառատունը դիմեն։

899 7—15

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

531

ՆՕՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԸՆԴ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 5,978,946
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 1,788964

ՆՕՐԹՀԸՐՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,131,348
ՀԱՍՈՅԹ 1885 ՏԱՐՒՈՅ 898,072

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել, նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 120,597

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ: Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց:

HUILE DE FOIE DE MORUE DÉSINFECTÉE de CHEVRIER

ՇԷՎՐԻԷԻ ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ ԶՏՈՒԱԾ

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատւոյ լէգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մէճիտիէով, ֆօմանտէօր Իզապէլ-լա-Գաթօլիք պատուանշանին:

ՃԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԽ

Մորու ձկան իւղը խայծղանով զտելով, Պ. Շէվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւններն:

Այս գիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, մետալ և պատւոյ վկայական:

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամեն տեսակներէն:

ԵՐԿԱԹԱԽԱՌՆ

Պ. Շէվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է յօտիւռ տը ֆէրով Մորու ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով: Հակառակ այս յաւելման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ սրտխառնութիւն չպատճառեր: Ուստի նախընտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յաջողութեամբ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վատութեան և Խոյլի համար: Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց: 711

Ընդհ. մթերանոց, կեդր. դեղր. Ն. ԹԷՕՏՕՐԻՏԷՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս
Միևնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաև ՇԷՎՐԻԷԻ կազդուրիչ ԳՕԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ:

ROB BOYVEAU-LAFFECTEUR

Կը բուժէ արեան ապականութենէ յառաջ եկած ամեն հիւանդութիւնները, Խոյլ, ամեն տեսակ վէրքեր, յօդացաւ ևն ևն:

ՌՕՊ ՊՈՒԱՅՎՕ-ԼԱՖԷՔԹԷՕՌ

ԻՕՏԻՒՌ ՏԸ ՔՈԹԱՍԻՕՆՈՎ

Կը բուժէ հին և նոր գաղղիական ախտերը, Վէրք, Խոց, Ուռեցք ևն ևն
ի Բարիզ, Ժ. ՖԷՐՐԷ, 102, Րիշլիէօ փողոց, յաջորդ ՊՈՒԱՅՎՕ-ԼԱՖԷՔԹԷՕՌի
և ամեն դեղարանաց մէջ:

J. Ferré, 102, Rue Richelien, Paris 722

ՍԻԿԱՐԷԹԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ
ԹՈՒՂԹԵՐԸ
Պարտին գործածել
միմիայն 811

JOB

կամ բնաւ չծխել
ԺԱՆ ՊԱՐՏՈՒ
Ստորագրութիւն
Jn Bardou
այս նշանով միայն կը ընէ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար ՀԷՐՄ. ՀԷԼՊԻՆԿ
Կալաթա, Քարանթինա փողոց, Թիւ 9

ԼԱ ԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ Կ'ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ
566

ԿԱԼՃԻ ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ՓՈՇԻՆ

ԱՄԵՆԱԶԴՈՒ ԴԵՂ Մ'Է Մլուկներու, Լուերու, Ոջիլներու, Ճանճերու, Մժեղներու, Մրջիւններու, Թրթուրներու, Ցեցերու որդերու ևն դէմ:

Քիլօն կը ծախուի 12 Փրանք. Մեղթատարութեան միջոցաւ, 100 կրամն 1·95 Փր. է—Դիմելու է առ Լ. ԿԱԼՃԻ, 71, Գուռ տ'Էրպուվիլ, Լիոն:

Արեւելից համար ներկայացուցիչն է Դեղագործական Մթերանոցն, Ղալաթիոյ Մեծ Փողոց, 35, Կ. Պոլիս:

796 5—10

ՊԱՍՏՈՒԱՍՏ

ՀԱՆՐՕԳՈՒՏ ԱԶԴ

ՏՕՔԹՕՐ ՀԻՒՆՔԷԱՐՓԷՅԷՆՏԵԱՆ պատիւ ունի ծանուցանել թէ հասարակութիւնը զերծ պահելու համար սարսափելի հիւանդութիւններէ որք երբեմն կը փոխանցուին՝ թեւէ թեւ պատուաստմամբ, ուղղակի յարաբերութեան մտած է Եւրոպայի կարեւորագոյն հաստատութեանց միոյն հետ որ պատուաստ կը ղրկէ եւ կանոնաւորապէս կ'ստանայ ԿՈՎՈՒ ԹԱՐՄ ՊԱՏՈՒԱՍՏ:

Պատուաստը կը կատարուի

Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանը (Պոլիս, կամուրջի գլուխ, Թիւ 77) ամեն օր ժամ 7-8 ըստ Թրքաց, ի բաց առեալ կիրակի օրերը, եւ ամեն կիրակի օր յիւր բնակարանն (Բերա, Սիլլողլու փողոց Թիւ 5), ժամ 7 էն 8:

Անասնական պատուաստի կեդրոնատեղին է Քիւչիւքեան եղբարց դեղարանն ի Պոլիս, եւ ի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 168
611

ՏՕՔԹՕՐ ԱՅԵՐԻ

ՉԵՐՐԻ ՓԷՔԹՕՐԱԼՆ

Տօքթօր Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն արագապէս կը բուժէ հարբուխները, հազերը, կոկորդի վէրքը, փողացաւք, բորբոքումն հազագի, բորբոքումն շնչափողի, շնչարգելութիւն ևն:

Այս դեղը հրաշալի կերպիւ կը զօրացնէ ձայնը, թոքերը, կը հանդարտեցնէ թոքային գրգռումները, և կոկորդի հազի և յառաջացեալ թոքախտի համար միակ դարմանն է, որ հզօրապէս կ'օգնէ ու կը կազդուրէ:

Տր. Այէրի Չէրրի Փէքթօրալն այնքան մեծ համբաւ ստացած է իբրև ամէնէն հզօրագոյն դարմանն զոր գիտութիւնը ի լոյս ընծայեց, շնորհիւ նորա կոկորդի և թոքային տկարութեանց վերայ ունեցած ուժգին և միօրինակ նուաճող ազդեցութեան է, որով միանգամայն իւր առաքինութեանց ջատագովն և պաշտպանը կը հանդիսանայ:

Չկայ ամենևին դեղ մը որ կրնայ այնքան կարևոր լինել հիւանդին քան զայս, և կամ աւելի արժանիք ունենայ նորա կատարեալ վստահութիւնը գրաւելու:

Չէրրի Փէքթօրալն ընտանեկան գործածութեան համար եղած ուրիշ ամեն դեղերէ գերազանցն է և հաճոյ. քմաց շատ հաճելի լինելով փոքր տղայք շատ դիւրաւ կ'առնուն:

Գործածութեան եղանակը շիշերուն հետ կը տրուի: Կեդրոնատեղին է Ս. Մ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ և ԸՆԿԵՐԱՑ Ամերիկեան վաճառատունն, ի Ղալաթիա Կ. Պոլսոյ: Կը ծախուի նաև քաղաքիս մէջ գտնուած դեղարանաց մէջ:
581

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

Լուսնոտութիւն, Խոլէսի, Մկնաձգութիւն, Ողնածուծի հիւանդութիւնք, Գլխու պտոյտք, Ուղեղի յոգնութիւն, Գլխացաւ, Քնատութիւն ապահովապէս կը բուժին

ՀԷՆՐԻ ՄՈՒՌԻ ՕՇԱՐԱԿՈՎ

15 տարուան փորձառութիւն Բարիզի հիւանդանոցաց մէջ

ԲԱԴ ԵՒ ՍԻՌՕ

Տ'ԷՍԳԱՌԿՕ ՏԸ ՄՈՒՌ

ՀԱՐԲՈՒԽը, կոկորդի և կուրծքի տկարութիւնք, կապոյտ հազն ևս անպատճառ կը բուժէն

Մեծաքանակ կը վաճառուի ի Դեղագործական Մթերանոցն, 35, Մեծ փողոց Ղալաթայի: 816

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑՈՒՑԷՔ

ԲՈՒՏԻՆԱ (Գորսիքա), Բնական հանքաջուր երկաթախառն, թթուային, կազային. ամենազդու դարման ընդդէմ արեան տկարութեան, դեղնութեան, տենդի, ստամոքսի ցաւերու, եւ արեան նուազութենէն յառաջ եկած ամեն հիւանդութեանց: ՀԱՆՔԱՅԻՆ ԲՈԼՈՐ ՋՈՒՐԵՐԷՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑ:

Հանքին տէրն է Ֆ. Մոլինար, 2, Պավօ փողոց, Մարսիլիա: Կ. Պոլսոյ մէջ գործակալք են ԳԱՌՆԱՎԻԱ եւ ԲԵՌՏԻՔԻՏԻ: Աստ խան, 4, Մաքսի փողոց, Ղալաթիա:

Կը ծախուի գլխաւոր դեղարանաց մէջ:
621

ՇՈԳԵՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՆԱԿԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԲԵԱՆ

Ն. ՌԱՖԷԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիոյ և Բաթէի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Արդէֆ որ յունիս 22ին Մարսիլիայէն և յունիս 29ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Ունթոլէ որ պիտի մեկնի յունիս 27ին:

Ուղևորի և ապրանքի փոխադրութեան

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈԹԷ ՐՂՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւէթ
Մումհանէ փողոց, Թիւ 14
536

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք կանոնաւորապէս կը բանին Լիվըրբուլի և Արեւելից մէջ.

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Ալճէրեան	2500	Ֆաւօնեան	3700
Ալզասեան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անտալուզեան	2500	Ֆլավեան	3700
Աթէնեան	2500	Իպէրեան	5500
Արապեան	3700	Իլլիրեան	5500
Պաւարեան	6000	Իսթրեան	5500
Պուլկարեան	6000	Լէսպեան	2200
Քասթիլեան	800	Լիպուրնեան	2500
Սայպրեան	2000	Լիսպոն	800
[illegible]	700	Օփորթօ	700
Էճիփշըն	3700	Պէրսեան	3800
Ֆապեան	3700	Վալէնսեան	6800
Ֆալէրնեան	3700	Վիրճինեան	6800

Ալճէրեան շոգենաւը, նաւապետ Քրիսթիան այսօր Օտեսայէն աստ հասաւ և չարթու վերջը ուղղակի դէպի Լիվրբուլ պիտի ուղեւորի:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա.

Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ, Լէյլանտ և ընկ. Լիվըրբուլ

Գործակալութիւնք

Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆօնթէն.
Ճիպրալթար, Պ. Գ. Քարվըր Եղբարք
Աղէքսանդրիա, Կ. Լ. Վ... և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլլէրի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրօկօրտաթօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթօլ և ընկ.
546

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի և Միջերկրականի մէջ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Քանոպուս	4200	Սֆինքս	3000
Թէպէս	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեֆերթիս	3000
Սէսոստրիս	3250	Քէրա	300
Թիրզա	3250	Լոտուս	800
Մոգատտամ	3250	Օլինտա	800
Մարիօթիս	3250	Սէթի	700

Դիմել առ Ճ. Թ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթօլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ և ԸՆԿ
541 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվըրբուլ

ՊԱՊԱՅԱՆՆԻ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվըրբուլի, Միջերկրականի և Օտեսայի մէջ կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոննոյ	Նաւապետք
Այա Սոֆիա	3,000	Պէքը
Արգատիա	2,500	Ռօճէրս
[illegible]	2,500	Քրուքշանք
Լաքոնիա	2,500	Ուիլքս
Մասետոնիա	3,500	Մորշ
Րումելիա	2,800	Ֆօթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ՔԱՐՍ ԵՒ ԸՆԿ.
536 Գործակալ

ՔԻՒՆԱՐՏ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Որք [illegible] կը բանին Լիվըրբուլի և Միջերկրականի մէջ.

Ուղեւորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եօրքի, Պօսդընի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար. Նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկովի, Մանչէսդրի, Պրատֆորտի ևն ևն համար:

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի:

Ամեն շոգենաւու մէջ կայ կին ծառայ մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանդիսացած են իրենց հանգստաւէտութեամբ և կանոնաւորութեամբ:

Գործակատար ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕՆԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալիլ
561 փաշա խան Ղալաթիա

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ [illegible], Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոննոյ	Անուանք	Թոննոյ
Ալպանօ	2,000	Լէփանթօ	4,500
Անձէլօ	3,000	Մարէնկօ	4,300
Արկօ	1,300	Մարթէլլօ	2,500
Գասսանօ	3,500	Միլօ	2,000
Գօրոնթինօ	2,200	Նէրօ	2,000
Գրավօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէլլօ	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	Օթրանթօ	4,500
Գամէօ	2,400	Օթթօ	2,000
Գաթօ	2,000	Բասիֆիք	1,200
Գօմօ	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիտօ	2,500	Բասգէր	1,700
Տօմինօ	1,800	Քինկօ	2,800
Էրաթօ	2,600	Րիալթօ	4,400
Տրաքօ	2,600	Րինալտօ	3,200
Ֆալգօն	800	Րօլլօ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Րօմանօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Րօմէօ	3,500
[illegible]	5,500	Սալէրնօ	4,000
[illegible]	2,200	Սաֆֆօ	2,000
[illegible]	1,800	Սիլվիօ	2,000
[illegible]	2,200	Սօրէնթօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
Հիտալկօ	3,000	Թիպէր	1,300
Հիւմպէր	1,200	Թօլէտօ	2,800
[illegible]	2,300	[illegible]	3,600
[illegible]	2,000	[illegible]	1600
[illegible]	2,200	Զէպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէնօ	41,0

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ՖՐԷՏԷՐԻՔ ՀԻԼՑ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալ
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւէթ
531 խան Ղալաթիա

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏԱՓԷՍԹԻ
ՀԱՆԳԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Վճարեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօժէն Բաքարօր
» փոխանորդ գործակալ. Մ. Նազարէթ Նազըրեան

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անունով ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ:

Աւելորդ կը համարիմ ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նուիրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն կամ իւր զաւակաց ապագան ապահովել, կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր սիրելի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար. Ուստի արդէն հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր առաւելութիւններուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կառավարական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ:

Աւելի ընդարձակ և կարևոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն:

Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին:

Օրինակ—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց ևն. ևն:

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն առնալ Եւրոպայի մեծ դրամատուններէն:
65

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Ամենազդու կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, կանայք, տկարակազմ Տղայներն և ամեն փափուկ անձինք:

Բաղկացեալ Մկանանց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և Զարգացման յայժ անհրաժեշտ նիւթերով:

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, Փորհարութեան, Չիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չարաչարք կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս:

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպօն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիքսանտրի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169:
766

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

662

1887 ՄԱՅԻՍ 12 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 14

Վօսփօրէն ելնող շոգենաւներ

12 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Ստէն. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
12 — Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
12 — Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
12 15 Պէյգ. Բաշչա. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
12 45 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
1 — Գավագներ Մէզարպ. Պէյիւք. Թար. Պէյգ. Բաշչա. Չուպուգլը Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլք. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիքթաշ
1 45 Եէնիմ. Մէզպ. Պէյ. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշ.
3 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Ստէնիա Պոյաճ. Ր. Հիս. Պէպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պէշ.
3 — Պէյիւք. Թարպ. Պէյգօզ. Բաշչա. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ
4 15 Ա. Գավագ Եէնիմ. Մէզպ. Պէյիւք. Թարպ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
5 15 Պէյգ. Բաշչա. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
5 30 Եէնիմ. Մէզ. Պէյիւք. Թար. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
7 — Եէնիմ. Մէզարպ, Պէյիւք. Թարապ. Պէյգ. Բաշչա. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտլի. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Գավ. Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւքտէրէ Թարապ. Եէնիք. Ստէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
8 45 Պէյ. Թար. Պէյգօզ Բաշչա. Չուպուգլը Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիք.
10 — Եէնիմ. Մէզ. Պէյ. Թար. Եէնիք. Ստէնիա Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
11 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնավ. Օրթաք. Պէշիք.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւներ

1 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզպ. Եէնիմ.
2 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
2 — Գապաթ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշչա. Պէյգ. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
3 30 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշչա. Պէյգ.
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թար. Պէյիւք. Մէզ. Եէնիմահալլէ.
5 30 Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյգ. Թարապ. Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ. Ր. և Ա. Գավագ.
5 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
6 45 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր Չէնկէլ Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար. Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք.
8 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէն. Թար. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
9 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պէյ. Մէզ. Եէնիմ.
10 — Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշչա. Պէյգ. Թար. Մէզ. Ր. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշչա. Պէյգ.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.